KÖNYVJELZŐ
AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

2002. november 7., csütörtök 1. évfolyam, 7. szám

Könyvek előtt, könyvek után

Meglehet, azért memorizálunk, másolunk, fényképezünk, rögzítünk és azért olvasunk, hogy legyen mit felejtenünk. Azaz hogy legyen miből. Egy különösen jó gyerekkori németkönyvből az ember élete végéig felejthet.

Életünk kótyavetyéléssel telik. Csereberélünk, mint a mesebeli apóka, tehénkén báránykát, báránykán tyúkocskát, tyúkocskán tojást, azon tűt szerzünk, egy szénaboglyában jól elrejtjük, keressük, nincs sehol. De van a boglya. S e köztes állapotban néhai önmagunk idézzük, próbálkozunk, próbára tesszük magunkat, a hol volt, hol nem voltot visszaénekelve kutatunk a zizegő lóhere közt.

Kuporgatjuk az egyre kevesebbet. Próbálunk egy dallam, metrum, emlékkép révén feleleveníteni valamit abból a szellemi energiából, amivel valaha, akarva-akaratlan feltöltődtünk, mert ez a felmelegített dallam- és emlékképtár, ez a néhai szövegélmény maga is feltöltődés, noha csak másodlagos import és sejtek próbája. De ha valami önkéntelenül is megzizzen a széna közt, a tökfödő alatt, az különös, kellemes bizsergést kelt. Mint amikor az ember örömében vagy bánatában dúdol, vagy mások dúdolását hallja, s napokkal, évekkel később, amikor váratlanul, a rég volt örömhöz és bánathoz nem kötődve belül megszólal a dal vagy a textus, reflexszerűen, mint a beidegződés.

Bizonyos, hogy az ember sok mindent köszönhet a „könyvnélküliek"-nek, annak, amit a fejébe vertek, amit a szájába rágtak, amit „fejből" tanult, akkor is, ha szóról szóra nem marad meg örökre a fejében. A könyvek előtti világban a szájról szájra hagyományozás hordozta a szellemi energiát. Orwell 1984 című regényének kataszt-rófa-forgatókönyve áttételesen erre utal vissza s erre épül: a könyvek utáni világ szerencsétlenségén, tehát a legnagyobb kiszolgáltatottságban megint csak az elmondható, a felmondható, a szó szerint idézhető vagy a megidézhető szöveg, a felidézhető kép vagy dallam enyhíthet valamelyest. Faludy verse, a Tanuld meg ezt a versemet a makacs önismételgetéseivel, jambusaival:

„Tanuld meg ezt a versemet,
mert nemsokára könyv se lesz,
költő se lesz és rím se lesz..."

Krimibe illő eset, amikor a vers és az olvasás és a memorizálás tárgya a vers és az olvasás és a memorizálás maga. Mert miközben a vers, egyre csak önmaga fontosságát hangsúlyozva olvasódik, elfogyasztja önmagát. Olvasódva kiolvasódik, elfogy – „Felejtsd el ezt a versemet" lesz belőle. És nem kétséges: előbb-utóbb elfelejtődik. Az örökös kótyavetyélve kuporgatásnak köszönhetően azonban – szerencsére – az emlékezetben elfogyó szöveg helyébe a képzelőerő és a jambus előbb-utóbb egy másikat léptet:

„Te sóhereknek sóhere
itt van neked egy lóhere."

A könyvek előtt talán könnyebb volt: az egyik ember elmondta a másik embernek, amit gondolt, amit elképzelt, az meg továbbmondta, továbbgondolta. Meglehet, még korábban dalban beszélgettek, mint ahogy valamikor a verset is énekelték. A dallam szövegfelidéző ereje az egyik legnagyobb szellemi energia. A szöveg szövegfelidéző erejének jelentősége tán majd a könyvek utáni világban lesz még nyilvánvalóbb.

Csanda Gábor

Könyvek és találkozások

Most aztán alaposan benne vagyok a pácban. Megígértem a Könyvjelző szerkesztőjének, hogy írok neki másfél flekket a könyvekről. Csak úgy általában. Azt hittem, könnyű dolgom lesz, hiszen a könyveket szeretem. Nagyon is. („Könyvmoly kategória.") Csakhogy ha az ember szeret valamit, akkor arról valami nagyon jót akar írni. Három napja töröm a fejem, mi is lenne az a „legjobb", ami érzékletesen kifejezné, milyen viszonyban vagyok a könyvekkel, és miért is jó olvasni. Kezdjem talán azzal, hogy az irodalom szeretete családi örökség, hogy a nagymamám és a dédnagymamám kicsi gyerek koromban azokra a versekre tanított meg, amelyeket még ők tanultak sok évtizeddel azelőtt az iskolában? Hogy anyámmal addig olvastattam újra és újra a kedvenc mesekönyvemet, amíg kívülről nem fújtam? Vagy esetleg azzal, hogy amint megtanultam olvasni, nem lehetett kivenni a könyve(ke)t a kezemből? Drága jó anyukámat ki is borítottam néhányszor: megkért, hogy segítsek neki a konyhában, én meg csak fél kézzel végeztem a munkát, mert a másikban könyvet tartottam. Egyébként igazán nem értem, miért lett ettől annyira ideges, hiszen ő is nagyon szeret olvasni, és iskoláskorunktól fogva többnyire könyveket kaptunk ajándékba. Jó könyveket. Ma is őrzöm ezeket a gyerek- és ifjúsági könyveket, és nem szívesen válnék meg tőlük. (Néhány hete kicsit pánikba estem, mert nem találtam az egyik nagy kedvencemet, Lázár Ervin A Hétfejű Tündérét, amelyet az első osztály befejezése után kaptam. De aztán szerencsére megtaláltam.) Vagy mégis inkább azt kellene ecsetelnem, milyen is az, amikor az ember kinyit egy könyvet, és belekezd az olvasásba? Hogy teljesen eltűnik a külvilág, magába szippantja a betűrengeteg? Hogy egy-egy verssor, versszak napokig, hetekig zenél az agyában? Hogy a könyv lapjain haladva megelevenedik a történet, és minden egyes alkalommal „magánfilm" lesz belőle, és a szereplők meghitt ismerősökké válnak az utolsó lapokra érve? Írjak inkább arról, hogy a legeslegjobbaknak azokat a könyveket tartom, amelyek elolvasása után nagyon-nagyon szívesen találkoznék a szerzővel (persze, ha él), hogy elmondhassam, milyen remek művet írt? Hogy megnevettetett, megríkatott, elgondolkodtatott? Vagy arról, milyen öröm megvitatni egy jó könyvet valakivel, aki szintén olvasta?

Elárulhatom esetleg, hogy inkább amolyan „ösztönös olvasó" vagyok, mintsem tudatos? Hogy egy-egy könyv a véletlenek furcsa összjátéka folytán kerül a kezembe? Na jó, bevallom. De már nem érzek emiatt bűntudatot. Mivelhogy Márai Sándor is azt írja a Füves könyvben: „...bizonyos emberek, eszmék, helyzetek, melyek életedhez, jellemedhez, világi és szellemi sorsodhoz tartoznak, állandóan útban vannak feléd. Könyvek. Férfiak. Nők. Barátságok. Megismerések, igazságok. Ez mind feléd tart, lassú hömpölygéssel, s találkoznotok kell egy napon." Jó érzés, hogy elmondhatom: volt már részem néhány felejthetetlen „könyves találkozásban".

Mislay Edit

VISSZATEKINTŐ

Irodalom mint fegyver

Kötve is, fűzve is – 78, illetve 56 koronáért, amit az 1956. április 1-jei pénzbeváltáskor 2 (kettő) új koronában állapítottak meg –, Csáder László borítójával, összesen háromezer példányban jelent meg ötven évvel ezelőtt Dénes György *Magra vár a föld* c. könyve. Aki a pozsonyi Egyetemi Könyvtárban keresné, hiába fáradna. *(A könyvet dr. Végh László, a somorjai Bibliotheca Hungarica igazgatója kölcsönözte elolvasásra, köszönet érte.)*

„Dénes György versei híven tükrözik, hogy irodalmunk fegyver" – írja előszavában az akkori idők irodalmának nesztora, Egri Viktor, s valóban, az előszó, nemkülönben pedig a versek a békefront és a harci feladat szellemében fogantak. E Dénes-verseknek (és a kötet végén olvasható versfordításoknak) az irodalomtörténet nem tulajdonított esztétikai értéket, a művet az utókor is puszta fegyverténykén könyvelte el – ez volt a második világháború utáni első szlovákiai magyar verseskötet.

Ma már minden tekintetben kuriózum, érdemes belelapozni, olvasgatni. Fülünket a nyertnek hitt csata zaja, a közelinek vélt boldog jövő harsogása nem kell, hogy zavarja. Egy, a betakarításról szóló versből kimásoltam egy vigasztaló szakaszt, éjfél utáni önáltató nyugtatónak, álom előtti gondűző fegyvernek, Füves könyvnek, az elmúlás, a fűbeharapás gondolatát távolítandó ringatónak:

„És könnyebb már a dolgod is,
nem vagy a munka rabja
és megcsappan a gondod is,
füved a gép harapja." **(cs)**

KITEKINTŐ

Irodalom mint mimézis

Gál Sándor regénye, *A megérintett* az idei könyvhétre jelent meg a Felsőmagyarország Kiadó gondozásában. Hogy előtte olvasta-e valaki (a hátsó borítóra értő és frappáns fülszöveget író Márkus Bélán kívül), nem tudhatom, de könyvben ennyi félregépelést, elütést és helyesírási hibát ritkán tapasztal az ember. Ami az utóéletét (pontosabb volna így írni: életének kezdetét) illeti, a megjelentetése óta eltelt fél év alatt nem figyeltem fel rá vonatkozó ismertetésre, kritikára, de irodalompártoló ismerőseim sem említették eddig. Egy évtizede sok magyarországi műnek sorsa, sajnálatos osztályrésze, hogy Szlovákiában ismeretlen marad, könyvesboltjaink még mutatóba sem hoznak át belőlük. Holott nyilvánvaló, hogy a kiadó szándékai közt nem mellékesen a most jubiláló szerző előtti tisztelgés is ott szerepelt: nem akármilyen 65. születésnapi ajándékként olyan könyvét adta ki Gál Sándornak, melynek szövege húsz esztendővel ezelőtt íródott.

A regény a főszereplő (névtelen szlovákiai magyar férfi) életének mintegy harminc évét meséli el, ifjúkorától érett férfi koráig, a regényidő az övével együtt halad a huszadik század húszas éveitől az ötvenesekig. A megérintettet az idő mozgatja, viszi előre: megérinti, magával ragadja, nem engedi. Egy kritikus pillanatban a kétely fuvallata is megcsapja, de meg nem ingathatja. Ami ki-kitéríti, vargabetűkre kényszeríti, az a folyton változó politikai széljárás, mely ellene is hat, nemcsak a józan ész és (szinte mindig) a faluközösség ellenében. Mindenesetre emberünk tapasztaltabb elvtársai segédletével a cél szentesíti az eszközt elv alapján a történelmi viharok Kharübdiszei és Szküllái közt végül révbe ér: szövetkezeti elnök lesz saját falujában.

A Gál Sándor életművét ismerők vagy a Hét című hetilap 1979-ik évfolyamában közölt Gál-riportokra emlékezők egykönnyen felismerhetik a regény és e (1985-ben *Mélyutak* címen egybegyűjtött) riportok közti számos párhuzamot: a majorban szervezett sztrájknak lett ugyan foganatja, de a főszervezőt elbocsátják – ugyanő 1948-ban alapító tagja lesz a szövetkezetnek (1. riport); „abban az időben erős és határozott voltam. Voltak, akik azt várták, visszajön a régi világ. Anyámtól üzenték, hogy kiválasztották a fát, amelyre fölakasztanak. Visszaüzentem: kivágatok

minden kiválasztott fát." (5. riport); „Ahogy Feri bácsi ezeket az éveket felidézte, elkomorodva nézett maga elé az asztalra. Talán azokra az éjszakákra, hajnalokra gondolt, amikor kopogtattak az ablakon, s csak beszóltak: »Gyere, Kerekes elvtárs, baj van...« És ilyenkor ment, szó nélkül, s végezte a magára vállaltakat. (6. riport)

A regény névtelen elkötelezettje (s maga a mű) ezeknek a hús-vér riportalanyoknak, szövetkezeti elnököknek, párttitkároknak, elvhű kommunistáknak az adott helytől és személyektől elvonatkoztatott, szociográfiai hitelességű, művészi leképezése – meghatározóan mimetikus, szolid kifejező és kevésbé jelentős ábrázoló tartományban. A szereplők magatartása, egyénisége két jellemvonásra korlátozódik: életüket a feltétel nélküli elvhűség és a nemi vágy elemi ösztönei vezérlik. A főhős (akit a riportok egyik hőséhez hasonlóan sorozatosan kihallgatnak, megaláznak, vernek, de akit megtörni mégsem tudnak) a háború előtti időben a szocializmus iránti elkötelezettségéből adódóan vállalja a besúgó, majd a nyilaskeresztes karszalagos, a háború után meg a padlássöprő, a „kulákokat" bányába vitető falubiztos posztját. Ugyanilyen magától értetődően alakul családi élete is, melynek a felvonultatott elvtársak és osztályidegenek az együttalakítói: neki egy nagygazda férjezett lánya a szeretője, két nővére közül az egyik hasonlóan rendezetlen viszonyban él, a másikat pedig hősünk apjának barátja és elvtársa, neki apja helyett apja veszi feleségül, miután felhagy a hős megözvegyült anyjával folytatott viszonyával...

A maguk műfajában vizsgálva a regény és az azt ihlető riportok etikai-esztétikai érvényességét, a *Mélyutak* vonatkozó részei (noha éppenséggel elhallgatják a szövetkezesítésnek sokszor a deportálások borzalmát is meghaladó részleteit, a regény pedig a szenvtelenség szemléletességével tárja fel őket, noha az újságírói kérdezz-felelek a riportok szövegnyelvét igyekszik koherenssé alakítani, a regény nyelve pedig alulstilizált és következetlen) nem állják ki a próbát *A megérintett*el. A regény elsősorban úgy tud érvényesebb irodalmi megjelenítési formát képviselni, hogy teljesen kiiktatja a narrátor szerepét, így az egyes szám első személyű elbeszélő és az olvasó kapcsolata közvetlen, érintetlen marad. Más kérdés, hogy e steril kapcsolatban az olvasó menynyiben válik, válhat (meg)érintetté, érdekeltté. Azáltal, hogy a szerző kivonta magát a műből s a nézőpontok mindegyikét a belső konfliktusoktól mentes főszereplőre bízza, a cselekményre redukált történet a befogadás és az értelmezés lehetőségeit is a minimálisra szűkíti.

(A könyvet elolvasásra Gál Éva kölcsönözte, köszönet érte.)

Csanda Gábor

Zsadányi Edit
A csend retorikája
Kalligram

Irodalomelméleti értekezésében a szerző huszadik századi regényekben vizsgálja a kihagyásalakzatoknak azokat az eseteit, melyeket irodalmi elhallgatásnak nevez. Ezek az elbeszélői vagy a szereplői kimondás nehézségei aktív olvasói magatartást feltételeznek.
Kötve, 208 old., 12,2x18,6 cm
bolti ár: 179 Sk **kedvezménnyel: 159 Sk**

Ľubomír Navrátil, ed.
A Csallóköz szívében
Nap Kiadó

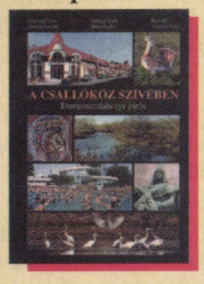

A többszerzős, teljes színes lexikon második, bővített kiadása. Minden, amit a Dunaszerdahelyi járásról tudni kell: a régió története, természeti adottságai, településtörténeti vázlata, városai és falvai, geológiai, éghajlati viszonyai, jellegzetes növény- és állatvilága.
Kötve, 352 old., 17,5x24,4 cm
bolti ár: 600 Sk **kedvezménnyel: 500 Sk**

Archleb Levicky Dániel
Aua és Atua
Kalligram

„Daniel Levicky Archleb és Upor Tonuzaba bemutatják az Aua és Atua című, az elmúlásról szóló regényt három könyvben." Sodró erejű negatív utópia arról, mi vár a civilizáció után, teljes kihalásáig az emberre. Ami előtte: vér, drog, erőszak, s a rendteremtés vágya.
Fűzve, 208 old., 11,4x19,2 cm
bolti ár: 189 Sk **kedvezménnyel: 169 Sk**

Novák Veronika, ed.
Vágsellye 1002–2002
Nap Kiadó

A többszerzős, teljes színes monográfia Vágsellye történetét vizsgálja, ezen belül mezőgazdaságát, kereskedelmét, iparát, közéleti és művelődési helyzetét, iskolatörténetét, a város neves személyiségeit. Bőséges szakirodalommal, levéltári források alapján.
Kötve, 288 old., 17,2x24,4 cm
bolti ár: 600 Sk **kedvezménnyel: 500 Sk**

Nagy Iván
A csallóközi dudáshagyomány
Kalligram

A Csallóközi Kiskönyvtár újabb kötete a hangszer és történetének átfogó monográfiája, különös tekintettel a népzenei műfaj csallóközi szociográfiai, dallami és szöveges vonatkozásaira. A könyv második része a dudanóta eddig föltárt teljes helyi anyagát teszi közkinccsé.
Kötve, 216 old., 17,3x20,6 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 199 Sk**

Szívderítő NAPtár
A család kalendáriuma 2003
Nap Kiadó

A naptári részen kívül egy esztendőre való olvasnivaló, színes rovatokkal: vendégségben, időutazás, tudomány, évforduló, önvallomás, anyanyelvünk, világjáró, háziorvos, sport, divat, kézimunka, ráérő idő, fészek, nyerő, viccek, színes gyermekkalendárium, sőt ráadás.
Fűzve, 192 old., 17,6x24,6 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel: 120 Sk**

Példamutató monográfia

A komáromi Etnológiai Központ egyre sokoldalúbb és eredményesebb tevékenységének valóságos mintapéldánya e kötet. Néprajzi leírástól szinte mindenki monográfiát vár: a helybeliek csakúgy, mint az etnográfus szaktudósok. A falumonográfia célja az, hogy bemutassa egy-egy község múltját, jelenét, felidézze a változásokat. Kisebbségi néprajz esetében mindig fontos a nyelvhatár, az interetnikus kapcsolatok kérdése. Természetesen az egyes monográfiák versengenek egymással: egyre többet, egyre pontosabbat akarnak adni. Vonatkozik ez az adatok számára, az adatközlők technikájára, illusztrációkra, táblázatokra is.

A mostani monográfia minden szempontból kielégítő. Terjedelme tüzetes bemutatást tesz lehetővé. Fényképek, szövegmutatványok, a szakirodalom jegyzéke, a kötet végén temetőtérkép-rajz található, meg terjedelmes szlovák és német nyelvű rezümé. A rendkívül részletes, precíz tartalomjegyzék is háromnyelvű.

Rudna Rozsnyótól nyugatra van, a magyar–szlovák nyelvhatáron. Ide valósi a szerző családja, úgyhogy nem csoda, ha minden tényt és szereplőt jól ismer. Bensőséges és pontos könyv, ám cseppet sem bőbeszédű; nem is a szerzőt, a tényeket ismerjük meg.

A magyar néprajztudomány az utóbbi két-három évtizedben egyre nagyobb figyelemmel vizsgálja a temetőket. A szlovák néprajztudomány is több, gazdagon illusztrált temetőkönyvet tett közzé. Juhász Ilona ezeket ismeri, fel is használta a maga könyvében. Igen józan módon szinte mindenre kiterjed a figyelme: a halál előjeleitől kezdve a haldoklás, a temetés előkészítése, majd a temetés bemutatása következik. A gyász és a tor részletes tárgyalást kap. A temető tüzetes áttekintése után még a temetőn kívüli haláljelek is kapnak egy rövid, igen tanulságos bemutatást. Az adatközlők jegyzéke, a helynevek azonosítását adó lista után, a kötet végi „függelékben" dokumentumok olvashatók: gyászjelentések, újsághírek is.

Az előadás gazdaságossága jellemzi az egész művet. A rövid előszót író debreceni professzor, Ujváry Zoltán azt emelte ki, hogy e könyvben sokrétű és eleven néphagyományt ismerhetünk meg.

Mivel e kiváló szemle élvezetes olvasmány is, nyilván sokan forgatják majd. Leginkább a rudnaiak. Magukat fogják keresni, és magukat fogják megtalálni e könyvben. Még a legjobb adatközlők fényképgalériáját is. Ez újítás a magyar néprajztudományi közleményekben, és lehet, hogy valamilyen túlzó adatvédő fel is kapja érte a fejét. (Nem minden néprajzi témánál ajánlanám ugyanezt a fényképes-személyi adatos azonosítást.) Ám Juhász Ilona méltósággal foglalkozik e tárgykörrel, és azt meg igen jól tudjuk: a halál és a temetés reprezentáció is, az elhunyt is „közli" adatait, ott a fényképe a sajtóban, akár a sírkövön is. A család is reprezentál: gyászjelentéseket ad ki, az egész közösség színe előtt magánünnepélyben fejezi ki gyászát, összetartozását, továbbélési szándékát. Még a furcsa előjelek, hiedelmek is biztos jelzői a régi meg új mentális környezetnek. E tényeknek, e népi felfogásnak jól megfelel a monográfia tárgyalásmódja: az egyéni és közösségi vonások egymáshoz kapcsolása.

Minthogy a könyv egy sorozat részeként jelent meg, természetesen más szempontból is követendő mintaképként szolgál majd. Ezt veszik majd elő, akik hasonló munkát kívánnak készíteni. Szükség is van arra, hogy a komáromi monográfia-sorozat kötetei hasonlítsanak egymásra. Elsősorban a hangsúlyozottan bemutatott korszakot illetően. Arra is vigyázni kell a monográfiasorozat egészében, hogy egyazon társadalmi jelenséget ugyanazzal a névvel jegyezzék. E jelenségek bemutatásakor nem kell szépíteni, nem kell hazudni – ám a néprajzi monográfia nem helye az aktuálpolitikai ihletettségű vádaskodásnak sem. E téren is példamutató e könyv: nem letagadja, hanem bemutatja a falu aktuális életét.

Voigt Vilmos

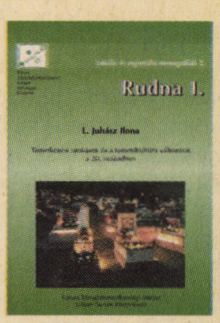

L. Juhász Ilona
Rudna I.
Temetkezési szokások és a temetőkultúra változásai a 20. században
Lilium Aurum
A kötet az egész magyar nyelvterület viszonylatában is egyedülálló vállalkozásként egy település, a nyelvhatár peremén található Rudna temetőjének teljes dokumentációját adja, s nyomon követi a halállal és temetéssel kapcsolatos hiedelmek, szokások 20. századi változásait is.
Fűzve, 344. old., 16,5x23,8 cm
bolti ár: 400 Sk
kedvezménnyel: 200 Sk

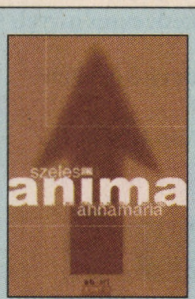

Szeles Annamária
Anima
AB-ART
Szeles Annamária első kötetében 30 versből álló, életrajzi ihletettségű ciklust ad közre. Kritikusai a XX. századi magyar irodalom Oravecz- és Kukorelly-poézisével fémjelezhető vonulatához kapcsolják költészetét.
Fűzve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 120 Sk
kedvezménnyel: 109 Sk

Balázs F. Attila
Meztelen lovagok
AB-ART
A költő válogatott és új versei. Múlt és jelen, egyén és közege, sors és szerep, test és lélek párbeszéde, vitája bontakozik ki e versvilágból, s az önmagával folytatott kérdezz-felelek: a „mi maradt belőlünk" kérdése.
Kötve, 72 old., 14x19,7 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel 139 Sk

A perverzió méltósága
Válogatta és az utószót írta Németh Zoltán
Kalligram
Botrányos könyv is lehetne, csak éppen meg kell találnia a megfelelő olvasóját. Virtuális botránya a test újkori obszcenitásában rejlik. Olvasásunk kiindulópontja és végeredménye a testünk.
Fűzve, 95 old., 12,5x20 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Monoszlóy Dezső
Gutaütöttek balladája
AB-ART
Az akarat test feletti hatalmának megszűnését, e hatalom visszaszerzésének lassú és keserves folyamatát fogalmazza meg új művében, a Gutaütöttek balladája című, plasztikus nyelven írt hosszúversében a költő.
Kötve, 64 old., 13x19 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

Dušan Šimko
Esterházy lakája
Kalligram

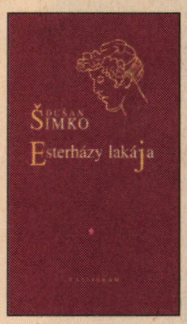

A regény cselekményének középpontjában egy fiatal zsidó áll, felemelkedése a kor nagy társadalmi változásait jelképezi: származása ellenére Esterházy lakája s az opera intendánsa lesz.
Kötve, 376 old., 11,5x19 cm
bolti ár: 329 Sk
kedvezménnyel: 299 Sk

Anton Baláž
A feledés földje
AB-ART

Két fiatal zsidó lány, akik túlélték Auschwitzot, drámai körülmények között találkoznak Pozsonyban. A regény L. Gály Olga fordításában kerül az olvasóhoz.
Kötve, 135 old., 15x21,5 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

Pavel Vilikovský
Az utolsó pompeji ló
Kalligram

Vilikovský regényének története a szocializmus ideje alatt játszódik, s egy ifjú hányattatásait meséli el.
Kötve, 240 old., 16x22 cm
bolti ár: 249 Sk
kedvezménnyel: 225 Sk

Gál Sándor
65 vers
AB-ART

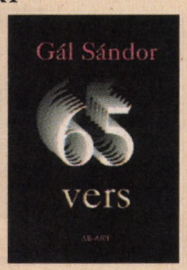

A kötet Gál Sándor hatvanöt versét öleli fel – a legjelentősebbeket. A gyűjtemény nemcsak a szokásos reprezentatív válogatások színvonalát múlja felül, eleget tesz a legjobb értelemben vett irodalomnépszerűsítés követelményeinek is.
Fűzve, 112 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel 139 Sk**

A költői szereptudat viszonylagossága

A 20. századi magyar líra történetében világosan nyomon követhető egy olyan tendencia, mely a közvetlen megszólalás érdekében a mindennapi élőbeszédhez közelítő formanyelve(ke)t alakított ki. Nemcsak az antimetaforikusság térnyerésére kell itt gondolnunk, hanem a – tág kategóriaként, akár látásmódként értendő – alulretorizáltság költői megjelenésére is. A század végére nyilvánvalóvá vált, hogy ez a tapasztalat a klasszikus modernséghez képest pláne, de az utómodernséghez viszonyítva ugyancsak depoetizáltságként írható le. Mielőtt tehát a szóban forgó kötettel kapcsolatban felmerülne a kérdés az olvasóban: „ez mitől költészet?", érdemes szem előtt tartani a jelzett összefüggéseket. (Már csak azért is, mert ezek nélkül nehezen képzelhető el az ezredfordulóra uralkodóvá váló lírai köznyelveknek a versszerűség kritériumait átrendező szerepe.) Barak László *És ha mégis ringyó?* című kompozíciójának több alkotása problémamentesen beilleszthető az említett történeti folyamatba. Főleg *A manír évadja* ciklus darabjai közelítenek helyenként egy olyan nyelvhasználathoz, mely a képgazdag jelenetezés helyett az utca szókészletét, az áttételeken keresztüli megnyilatkozás elvetését, illetve a prózaiság ismérveit (pl. cselekményvezetés) helyezi a líraiság fókuszába (minderre igen jó példa a *Miért nem lettem lángossütő?* építkezése).

Ugyanakkor Barak László kötete felkínál egy olyan játéklehetőséget, melyre érdemes külön felhívni a figyelmet. Az *Átiratok – tíz év múlva* ciklusban helyet kapó alkotások elsősorban az életmű belső tagozódására, elkülönböződéseire, ily módon mindenféle költői szereptudat viszonylagosságára utalnak. Nézzünk egy példát. Amennyiben a *hazakép* című verset összevetjük korábbi változatával, azzal szembesülhetünk, hogy a szövegképző centrumok áthelyezésével létrejövő új variáns palinódiaként (ellendalként) nyeri el jelentéseit a múltbeli szólamokhoz képest. Méghozzá olyanként, amely átfogja az önértelmezés, illetve a dolgokhoz való viszony legtöbb felvillantott kérdésirányát:

„Az igazságot keresed feldúltan
a szépség helyett.
Persze a szépség okán,
amely kinek hogyan:
boldog borjúhúsevés,
egy tenyér rajzolata,
tavaszéji fűzfasóhaj,
megcsillanó nyál
egy gyermek fogsorán...",

majd a mostani verzióban:

„nem keresed többé az igazságot
csak a szépséget
persze az igazság okán
amely kinek hogyan:
hatalom
atomhasadás
bankókötegek
egy-egy használható maca..." stb.

Az egymás horizontját képező megoldások alapján elmondható, hogy Barak László költészete – szimpatikus módon – nem a rögzített instanciák és személyiségképletek megőrzésében, hanem sokkal inkább kibillentésében és újraértelmezésében tárja elénk egy megújulásra kész látásmód ismérveit.

Amennyiben az *És ha mégis ringyó?* című verseskönyvet a fentiekben körvonalazott előfeltevések kereszteződéseként olvassuk, túlzás nélkül megállapíthatjuk róla, hogy – *A manír évadja* című vers szavaival élve, illetve a mindennapok poétikus nyelvén megfogalmazva – „kurva jó lett".

H. Nagy Péter

Barak László
Úgyis kicsinálnak
Nap Kiadó

Kötve, 72 old., 14x13 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Barak László
És ha mégis ringyó?
Nap Kiadó

Meghökkentő kötet. Visszafogottan harcias leszámolás, inkább elszámoltatás lírával, politikával, köz- és magánélettel. Költői adalék a szlovákiai magyar viszonyok fejlődéstörténetéhez, mégis elsősorban költészet és szómágia, a poézisben gondolkodó polgár versekbe foglalt voksa.
Kötve, 88 old., 17x16 cm
bolti ár: 180 Sk
kedvezménnyel: 150 Sk

Szabad lélekkel

A breviárium latin szó, első jelentése: papi zsolozsmás könyv, a második: *szemelvénygyűjtemény* valamely szerző vagy korszak (irányzat stb.) műveiből. A szó ez utóbbi értelmében a Madách-Posonium Kiadó *Szabó Gyula-breviáriuma* (Pozsony, 2001) inkább *szöveggyűjtemény*, mely a három évtizede elhunyt jeles (szlovákiai) magyar festőművész verseiből, önvallomásaiból, esztétikai megjegyzéseiből, valamint a róla szóló írásokból ad bővebb-szűkebb válogatást. A szép kiállítású, bár szigorúbb szerkesztést, határozottabb szöveggondozási szempontokat is elbírni látszó kötetet Sz. Haltenberger Kinga művészettörténész, a művész özvegye állította össze, elsősorban Szabó Gyula emberi-erkölcsi tartásának, illetve világ- és művészetszemléletének főbb hangsúlyaira figyelve, a munkásságát megvilágító elemzések tekintetében viszont nem egészen világos szempontok szerint. A válogatás képanyaga a grafikust mutatja be; a könyv rajzai, metszetei a lendület, az elsodró dinamika, a világformáló szuggesztivitás dokumentumai, a lágy líraiság, a borongós hangulat, a meditatív jelleg ezúttal csupán egyikre-másikra jellemző. A művész munkássága első szakaszának (szakaszainak) leheletfinom impresszionizmusát csupán egy-két rajza képviseli itt (*A Szajna-parton,* 1937; *Önarckép,* 1946), hogy meghatározó, erőtől duzzadó grafikai sorozatainak – *Ecce Homo* (1945–1946), *Föld népe* (1954), *Emberek a hegyen* (1956), *Asszonyok* (1956), *Forradalom – élet* (1963), *Forradalom – szerelem* (1963), *Ecce vita* (1963) – *látomásos* realizmusától eljussunk az életmű utolsó szakaszának *kozmikus* konstrukcióiig (*Kozmosz és forma,* 1969), hideg, *zörgő* csontfigurákban kifejeződő absztrakt világáig, s a művész halála évében kezdett két *átszellemült,* a transzcendentálódás felé mutató sorozatának (*Az élet oltára,* 1971; *És mégis élni kell,* 1971) érzelemdús nyomdafestékrajzaiig. Mindez azonban sokaknak ismerős lehet, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a korszakos művészünk halála óta eltelt három évtizedben példaadó módon sáfárkodtunk művészetével, s művei-képei egy nem is olyan szűk körben ma már alapvető kulturális értékeink szerves részét képezik.

A kötet igazi újdonságát mintegy háromtucatnyi verse mellett Szabó Gyula eddig alig ismert esztétikai vonatkozású esszéi, feljegyzései jelentik, melyek magatartásának, művészi útkeresésének, esztétikai törekvéseinek indoklását adják. Azt, hogy Szabó Gyula verset is írt, már életében lehetett tudni (bár nem publikálta őket), s a huszonegy költői opust is közlő, 1977-es *Betű és forma* óta azt is, hogy nem egyszerűen verselgető festő, hanem költő is volt. A *Breviárium* – mely csupán kilenc verset ismétel meg a korábbi könyvből – viszont azt is nyilvánvalóvá teszi: jó költő volt, tiszteletre méltó hely illethette volna meg kora (cseh)szlovákiai magyar költészetében is, de tolla alól néhány általánosabban érvényes kis műremek is kikerült (*Kis vers*; *A rigók útján*; *Példabeszéd a kukoricáról*; *Vágy*; *Esti vízió*; *Pálmák alatt*; *Sodrások nyomán),* melyek közül hadd emeljem most ki – *elégikus* iróniája okán – a halála évében írt *Mint bús bányalót.* Legjobb versei nagyfokú nyelvi tudatosságról vallanak, melyet leleményes rímkezelése, s az a céltudatosság is bizonyít, mellyel szavait formálja. Ez azt példázza, hogy Szabó Gyula költészetét ugyanaz a faktúra, ugyanaz a formai tudatosság, ugyanaz az alakító erő jellemzi, amely festményeivel, grafikáival is a végső érvény, a végső tökély szintjére, azaz a legjobbak közé emelte őt. Vagyis, verseit és képzőművészeti alkotásait nemcsak belső, hangulati, gondolati, tartalmi megfelelések, hanem stiláris azonosságok is egymáshoz kapcsolják, sőt a kifejezésnek az ezekben megnyilvánuló hajlékonysága egyfelől, robusztussága másfelől – mindent összevetve: *beszédmódjának* egyedisége – prózai írásaiban is érvényesülni tud.

Szabó Gyula műhelyvallomásai, művészetbölcseleti töprengései csak aláhúzzák, amit

képei kezdettől fogva nyilvánvalóvá tettek, jelesül, hogy művészetének lényege az Egy/Egység/Egész, továbbá a Látás/Belső Látás/Látomás, illetve az Isten/isteni – az anyagin és szellemin túli – felérzésének erőterében ragadható meg. Egyik, élete derekáról – 1948-ból! – származó önvallomásából idézek: „...a Lényeg csodálatos szintézisére törekszem, szabad lélekkel. Látó szemeknek meg kell látniuk a nagy egységet a sokrétűségben. Mert nem a külsőségek a döntő faktorok a műben (...), de a faktúra alatt vibráló lélek, ami azonosul a porszemmel és a napon túli Napok titokzatos fölérzésében, keresve formáit, jeleit, hogy kiépíthesse szintetikus világát. (...) A Jel közelebb van Istenhez, mint a tárgyi valóság." S művészetének itt a lényege: képzőművészeti munkáit, verseit, prózai írásait egyedül ez a jelközpontúság, Isten-közeliség teszi-teheti mindenki számára értelmezhetővé, általános érvényűvé. Mert Szabó Gyula ilyen – s ez ebből a személyiségét, művészetét bemutató mostani *Breviárium*ból is kitetszik –, az egész 20. századi magyar művészetben is jelentős helyen számon tartható, egyetemes érvényre törő, s műveinek azt biztosító művész volt.

Tóth László

A Bödők Zsigmond-sorozat 4 kötete együtt: 300 Sk

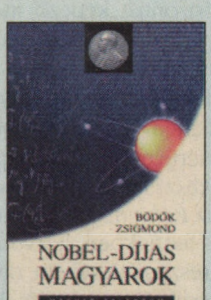

Fűzve, 144 old., 15x21cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Fűzve, 138 old., 15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

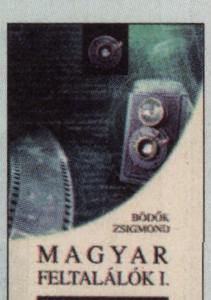

Fűzve, 104 old., 15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

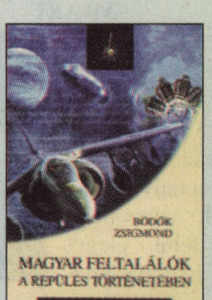

Fűzve, 104 old., 15x21 cm
bolti ár: 129 Sk
kedvezménnyel: 99 Sk

Gyűgyi László
Híd partok és szívek közt
Lilium Aurum

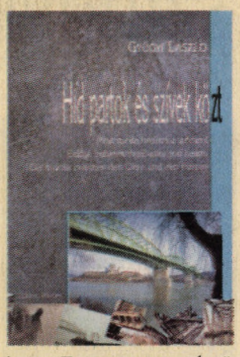

A Párkányt Esztergommal összekötő Mária Valéria híd közelmúltban történt felújításának reprezentatív albuma négynyelvű (magyar, szlovák, angol és német) kísérőszöveggel, utószóval, szakszerű képjegyzékkel.
Kötve, 106 old., 21,5x30,2 cm
bolti ár: 299 Sk **kedvezménnyel 289 Sk**

Történelmi atlasz
Lilium Aurum

Színes történelmi atlasz, benne a Szlovákia története I–IV. résszel, 10–16 éves tanulók számára. Az atlaszt az oktatásügyi minisztérium segédtankönyvként ajánlja a magyar tannyelvű alap- és középiskolák részére.
Fűzve, 40 old., 20,2x27,4 cm
bolti ár: 138 Sk **kedvezménnyel: 125 Sk**

Csáky Károly
Jeles elődeink
Lilium Aurum

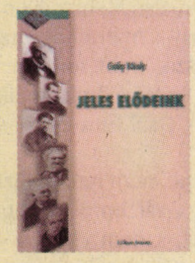

A 130 kisportrében bemutatott s 35 további, lexikoncikkbe foglalt neves személy közös jellemzője: valamennyien alakítói voltak a történelmi Hont megye szellemiségének, történelmi-társadalmi és műveltségi erejének. Számos képpel, hasznos mutatókkal.
Fűzve, 188 old., 16,5x23,3 cm
bolti ár: 179 Sk **kedvezménnyel: 169 Sk**

Vallomásféle a Tánc-lánchoz

Kivételes eset, hogy valaki az írásában „hazaidézzen", most azonban ezt teszem: „Tudják, amikor én még kislány voltam, azt hittem, a szivárványt lehet csodálni az égen, le lehet rajzolni, fényképezni, esetleg írni is lehet róla... Most, hogy a *Tánc-lánc* című gyermeklemez bemutatóján hallottam Bárdos Ágnest, már tudom, hogy szivárványosan énekelni is lehet." A fentieket ugyanis jómagam mondtam el a szenci kultúrházban tartott ősbemutatón, így talán megbocsátható az önidézés, mivel engem ért a megtiszteltetés, hogy a *Tánc-lánc* album keresztanyja lehettem.

A műsor akkor meglehetősen rövidre, ám valóban szivárványosra sikeredett. A cédét és a kazettát viszont ott és akkor mindenki megvásárolhatta és hazavihette. (Nem is maradt belőlük, csak mutatóba. A producer, Papp Sándor, a Pátria rádió főszerkesztője és a kiadó, Huszár László, a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmányának főtitkára már készítik az utánnyomást...)

A siker titka? A zene: Illés Lajosnak, a legendás Illés együttes alapítójának zseniális, hol vidám gyerekkacajt idéző, hol kicsit líraibb, de végig szívmelengető melódiái. A versek: Majla Sándor erdélyi költő játékos kedvvel megírt és költői képekben gazdag világa. A dalok: itt egy pillanatra még visszautalnék a nyilvános lemezbemutatóra. Bárdos Ágnes televíziós és rádiós műsorvezető, aki előadóművészként a kabarétól a súlyos gondolatokat hordozó, önálló költészeti estekig is gyakran fellép, ezúttal csengő hangú énekesnőként röppent be a színpadra. S azonnal mágikus bűvkörébe vonta a közönséget. Egy csomó kis óvodással játszott, táncolt és énekelt. Akkor arra gondoltam, csak az tud ennyire igazán örülni és felszabadult lenni, aki nagyon érzékeny a világ (s benne a gyerekvilág) végtelen tarkaságára. Mert az veszi észre az apróságokban a lényeget.

A legérdekesebb, hogy a lemezt hallgatva ugyanez a hangulat keríti hatalmába az embert. Ági, amint vidáman, tréfásan énekel a „nagykabátos, térdig sáros, borvirágos halászijesztőről, a lakodalomban elázott és berozsdásodott bádognép"-ről, a fűzfáról, aki azért szomorú, mert „mindig vízben áll a lába", vagy arról, hogy milyen volt, „amikor én kicsi voltam, s a felnőttek nagyok... S amint egy másik dallamvilágban, gyertyafényes hangulatban meleg, tiszta hangján dúdolja: *„Istenem, mekkora hó lett, / betakart völgyet és házat, / belepett dombot és kertet. / Szél lova fújtat és vágtat, / ugrik az ég peremére. / Csillan a fényben, s ha vártad, / hó esett, hó esett végre. / Öltözz a bundaruhádba, / fuss ki a dombra, a jégre, / Szépszemű, gondolj a nyárra!"*

Tizennyolc dal, hét „tételben". A *Tánc-lánc* ugyanis valódi zeneláncot alkot: hosszú percekig szólnak egymás után (és megszakítás nélkül) a legkülönbözőbb mesés-zenés versek. A kisebb gyerekek nagy örömére, akik így addig táncolhatnak, amíg bírják. Mindeközben a lelkük valamelyik zugában gyermeki énjüket őrző felnőttek arra is rácsodálkozhatnak, hogy a kerek kis történetekből összeállt lánc egyes dalai mennyi kedves gyermekbölcsességet rejtenek. A megzenésített versek önmagukban is bűbájosak, de Bárdos Ági előadásában telnek meg igazán frissességgel, érzelemmel. S mintha időnként még „ki is kacsintana" a dolgok mögül: úgy szeretnék énekelni nektek és rólatok, hogy érezzétek, ebbe a tánc-láncba bárki beállhat!

M. Csepécz Szilvia

Játék, verseny

Következő játékos versenyünk is irodalmi jellegű, s nagyon egyszerű. Egyetlen kérdésünkre (Ki az idézett gyermekvers szerzője?) november 25-éig várjuk a választ. Segítség: koszorús költőnk, aki ismert műfordító és irodalomtudós is, a Könyvjelző 4., augusztusi számában szerepelt egy könyvismertetésével. A helyes megfejtések beküldői közt – a közelgő karácsonyra való tekintettel – rendkívüli mennyiségű ajándékot (verseskötéteket, regényeket, népszerűsítő irodalmat, gyermekkönyveket, naptárakat, kazettákat stb.) sorsolunk ki. Továbbra is várjuk véleményüket, javaslataikat, sikerlistáikat.

A szerkesztő

Tél

Csóka billeg az úton.
Tetszik tán néki a tél.
Rám meg dérkoszorút fon
könnyű ujjakkal a szél.

Érzem, hogy sokat ad rám.
Furcsa szerelem ez is!
Béfonná, hogyha hagynám
még tán a szívemet is.

Béfonná, de leintem:
Ennyire már ne szeress,
szélpajtás, mert szerintem
veszve a szív, ha deres.

Liszka József
A szlovákiai magyarok néprajza
Lilium Aurum – Osiris

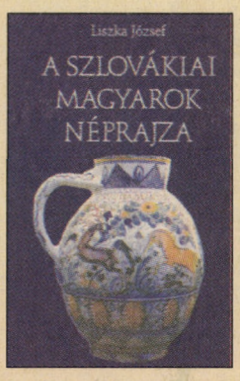

Tudománytörténeti jelentőségű és hiánypótló áttekintés, a mai Szlovákia területén élő magyarok népi kultúrájának összefoglalása.
Kötve, 544 old., 17,5x24 cm
bolti ár: 760 Sk
kedvezménnyel: 700 Sk

Peter Zajac
Másnapos ország
Kalligram

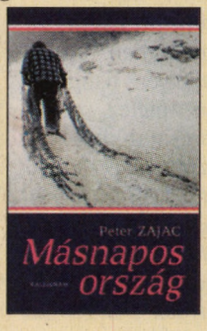

Válogatás a szerző tanulmányaiból. Valamennyi a közös közép-európai gondokról szól, az irodalomtudós, a közéleti ember, a gondolkodó szemszögéből.
Fűzve, 304 old., 12x20 cm
bolti ár: 220 Sk
kedvezménnyel: 199 Sk

Kis József
Vámbéry nyomában
Lilium Aurum

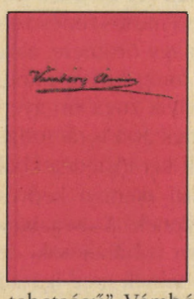

A sorozat negyedik darabjának az alcíme – *Egy filmrendező naplójából* – is árulkodó: egy magyar filmrendező feljegyzéseivel találkozhatunk a könyv lapjain, akit magával ragadott „a nagy tehetségű", Vámbéry Ármin alakja.
Kötve, 179 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 220 Sk **kedvezménnyel 170 Sk**

Jókai Mária
András-naptól farsangig
Nyitra vidékén
AB-ART

A kötet a téli időszak ünnepeit, szokásait, babonáit veszi sorra. Fotódokumentumokkal.
Fűzve, 124 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Cselényi László olvasónaplója

A legszebb korom színhelye V

Könyv soha jobbkor nem kerülhetett volna a kezem ügyébe, mint Gaál Imre *Száz év Tornalja történetéből (1848–1948)* kötete, a Méry Ratio Kiadó 2001-ben kiadott monográfiája. Miért? A magam Gömör-könyvét próbálom tető alá hozni, s noha Gömör megyét illetően rendkívül gazdag a földolgozott anyag, ami szülőfalumat, Gömörpanyitot illeti, meglehetősen szűkében állunk a forrásoknak. Márpedig a magam Gömöre elsősorban a szülőfalum kell, hogy legyen. Tornalja viszont nemcsak hogy középiskolás éveim, a legszebb kor, kamaszkorom idejének a színhelye, hanem mindössze hét kilométerre esik Panyittól (mennyit bicikliztem oda-vissza, s olykor még végig is gyalogoltam!), így ami *Története,* az gyakorlatilag Gömörpanyit története is.

Főként ami a régebbi korokat illeti. Hiszen egyéb forrásokat (Ila Bálint, Györffy György, Forgon Mihály, Borovszky Samu, a *Visszatért Felvidék adattára I–II.*) tanulmányozva magam is meglepődöm, hogy ez az én szürke szülőfalum mennyire jelentékeny (?) szerepet játszott (noha csak második szólamot) a történelem viharaiban. Miért? Elsősorban nyilván a fekvése okán. Ma is közlekedési fővonal, vasút és országút a pozsony–kassai vonalon, s út és vasút automatikusan követi az évezredes közlekedési vonalat, a Sajót, amely ott folydogál közvetlenül a falu szélén. S mindössze a Sajó választja el Panyitot Sajógömörtől, az egykori megyeközponttól, így alig tíz kilométeres körzetben az egykori Gömör vármegye képzelhető ide, a Tornalja–Sajógömör–Gömörpanyit háromszögbe. Ezért hát nyugodtan hagyatkozhatok Gaál Imre könyvére: ami Tornalján történt, valószínűleg Panyiton is történt, vagy legalábbis történhetett volna.

„A mai Tornalja területe már a bronzkorban lakott volt. A múlt század utolsó éveiben a Vasút utcában épülő házak alapjainak ásása közben bronzkori agyagedényeket találtak..." Feltételezik, „hogy a Dobogón akár 10 000 sírból álló urnatemető is lehetett, és a település lakossága több évszázadon keresztül elérhette a 350-es létszámot. A bronzkori település két, egymást szorosan követő fázisban létezett. Kr. e. 1500 és 1200 között a pilinyi kultúra népe lakta, 1200–700 között pedig a vaskor határáig, a kiétei kultúra népe."

A baj persze az, hogy Gaál Imre könyve, címében is deklaráltan csupán száz évet ölel föl Tornalja történetéből, s noha ez alighanem a legfontosabb időszak a város és környéke történelmében, mégis szívesen olvastam volna a régebbi korokról is legalább ilyen részletesen, mert a kötet elején a pár oldalas bevezető, a *Történeti előzmények* túl sovány lakoma, mi több, valahogy a végét is elsietettnek vélem, hiszen azzal, hogy 1948-ban Tornaljából Šafárikovo lett, nem állt meg a történelem, s az azóta eltelt több mint fél évszázad legalább olyan izgalmas időszak volt, mint a megelőző száz (nyolcszáz?) év. Nem a Gaál Imre könyvéből veszem, de ide tartozik: Tornalja és környéke rendkívül gazdag őskori leletekben, amint az idézetből is látni. B. Kovács István könyve, *A méhi istentriász és népe* épp most jelent meg, s meggyőzően bizonyítja, hogy a Tornaljától ugyancsak hét kilométerre eső Méhi milyen gazdag régészeti lelőhely, s nyilván ugyanarról a kultúráról van szó, mint amelyre korábban Balassa Géza és társai bukkantak Tornalján és környékén. Gaál Imre erről, sajnos, egy szót sem ejt.

Ám ami késik, nem múlik. Biztos vagyok benne, hogy Gaál Imre folytatja megkezdett munkáját, s nem csak az újabb korszakkal, hanem a megelőző évszázadokkal, évezredekkel is foglalkozni kíván, hiszen talál majd ott is izgalmas újdonságokat – lásd épp B. Kovács István újabb kutatásait, s nem csak Méhiben, hanem az ugyancsak szomszédos Sajógömörön is. S kevesebb lesz benne a száraz közigazgatási-dokumentatív felsorolás, mely ugyancsak nehezíti a különben érdekes kiadvány megemésztését.

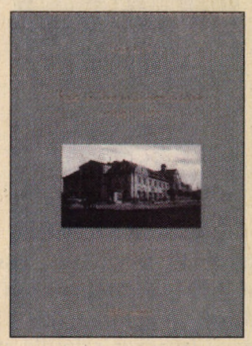

Gaál Imre
Száz év Tornalja történetéből (1848–1948)
Méry Ratio

A szerző tanárként, helytörténészként, önkormányzati képviselőként, városi levéltárosként is elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy a város visszakapta történelmi nevét.
Kötve, 348 old., 15,1x21,2 cm
bolti ár 280 Sk
kedvezménnyel 250 Sk

Monumentális katedrális

Tartalmas eligazítás a technika és a tudomány világában

Magyar orvosok, mérnökök, tudósok – Tudománytörténeti arcképek és tanulmányok. A bevált ismeretterjesztő szerzőhármas – Dr. Kiss László, Lacza Tihamér és Ozogány Ernő – hatalmas, több mint hatszáz oldalas, nagy méretű könyvvel lepte meg a Madách-Posonium segédletével a könyvpiacot. Ritka holló az ilyen monumentális publikáció ebben a műfajban, még akkor is, ha – mint kiadványukban írják – „néhány éve nagy sikerrel jelent meg A magyar tudomány évszázadai két kötete", s minthogy a harmadik rész is elkészült, a két előző meg elfogyott, a szerzők a bő anyagot átdolgozva és kiegészítve egy teljes, több mint hetven tanulmányt tartalmazó kötetben jelentetik meg.

Az egy percig sem vitás, mennyire szükség van ilyen könyvekre, különösen a tudomány terén s kisebbségi helyzetben. Más kérdés, hogy ekkora tomust ekkora áron ki tud megvenni? S még ha megveszi is, ki bírja végigolvasni? S egyáltalán: a kevesebb nem több lett volna-é? Bizony, magam is csak szemelgetek a hatalmas anyagban, s egyáltalán nem vagyok róla meggyőződve, hogy ismernem kellene mind a hetven orvost, tudóst, mérnököt. Különösen rengeteg az első ciklus, *A humanizmus napszámosait* felölelő, orvosokat, biológusokat ismertető rész. S ezt már csak azért is sajnálom, mert dr. Kiss László előbbi két könyvét, az írók betegségeit, halálát taglaló köteteket rendkívüli élvezettel olvastam, ám e mostani portrésorozatot néhány igazi nagyság (Hatvani, Bugát, Lennhossék, Görgey, Szondi) kivételével nem bírtam, pontosabban: nem láttam eléggé fontosnak végigolvasni.

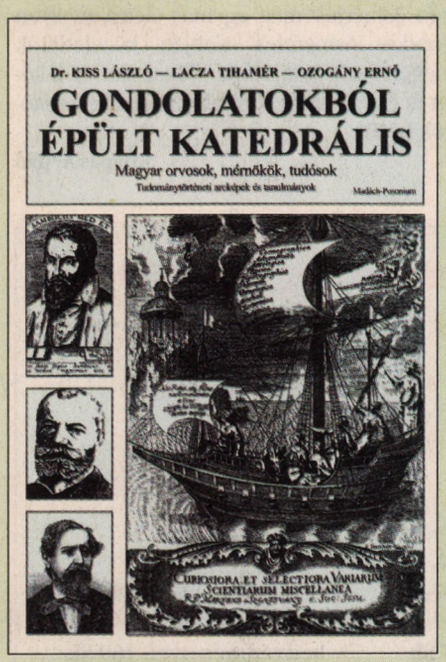

Kissé érdekesebb – minthogy ismertebb „hősöket" vonultat fel – a Lacza Tihamér jegyezte ciklus (*A magyar tudomány kertje*). Zsámboky, Bél, Sajnovics, Kőrösi Csoma, a Bolyaiak, Hevesy, Szentgyörgyi, Oláh stb. sokkal ismertebb s tán jelentősebb nevek, mint az előbbiek nagy része, noha itt is akad olyan bő lére eresztett dolgozat, mint a *Magyar jezsuiták Latin-Amerikában.*

A szerzők eddig megjelent közös, társszerzős művei:
A magyar tudomány évszázadai I. Madách-Posonium, 1994. 216 old.
A magyar tudomány évszázadai II. Méry Ratio, 1996. 209 old.

Az Ozogány Ernő írta rész (*Föl-föl dobott kő*) a két előbbi ciklus között helyezhető el. Jedlik, Eötvös Loránd, Neumann, Szilárd, Teller s a Nobel-díjasok – Lénárd, Békésy, Gábor, Wigner, Harsányi – itt is érdekesek, a többi kevésbé. Ráadásul eligazító szöveg (előszó, utószó, ciklusbevezetők) híján elég nehéz kikövetkeztetni, milyen alapon osztották fel egymás között az anyagot, s ilyen szempontból is eléggé áttekinthetetlen az amúgy is túlterhelt anyag. Csak többé-kevésbé érvényes, hogy Kiss László, mint jeleztük, főként az orvosokkal, biológusokkal foglalkozik, Ozogány inkább a mérnökökkel s Lacza a többiekkel, mert ez korántsem egyértelműen van így. Ami, persze, nem baj, csak tovább növeli az olvasás, a befogadás nehézségeit.

Ám mindezek ellenére mégiscsak érdemes teljesítményként kell minősítenünk a *Gondolatokból épült katedrálist.* Hisz korunkban, a XXI. században lépni nem lehet immár a technika s a tudomány alapjai nélkül. Az űrkutatástól a számítógépekig, a röntgentől a mobiltelefonig. Mindezek alkotóiról tartalmas eligazítást kapunk a kiadványban. Külön dicsérendő, hogy az egész kötet különleges súlyt helyez a mai Szlovákia, a hajdani Felső-Magyarország, Felvidék (kinek hogy tetszik) orvosaira, mérnökeire, tudósaira, s ez bizony ma, amikor újra próbáljuk kikutatni a gyökereinket, nem kevés. Egy kisebbfajta enciklopédiát pótol(hat) e vaskos kötet. A kérdés csak az: azoknak lesz-e hasznosabb, akik a drága enciklopédiát keresik, avagy azoknak, akik a lehetőleg olcsóbb és rövidebb ismeretterjesztő irodalmat?

Csehy Zoltán

Köbölkúti K. Szilárd
Balamber hun főkirály
AB-ART

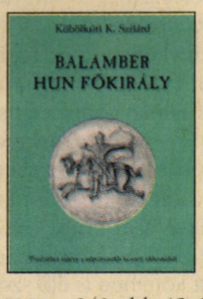

Az Uraltól keletre és nyugatra eső területek sokszínű, tarka világa elevenedik meg előttünk: a nomád gazdálkodás és a hatalmas, erőteljes hun birodalom.

Kötve, 240 old., 15x21 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel 225 Sk**

Jaroslav Durych
Isten szivárványa
Kalligram

A regény cselekménye a Szudétavidéken, a második világháborút követő kitelepítések idején játszódik. Durych erős érzelmi töltéssel, feszültséggel teli történetté dolgozza fel a témát.

Fűzve, 176 old., 12,5x18 cm
bolti ár: 160 Sk **kedvezménnyel: 139 Sk**

Németh Pál
Kézilabda szívközelből
Nap Kiadó

Egy kézilabdacsapat monográfiája. Az egykori csehszlovák sportcsodáról, a nyárasdi női kézilabdacsapatról van szó. Edzőjük hiteles forrásként számol be a hazai s nemzetközi sikereikről.

Fűzve, 130 old., 16,5x23 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel: 99 Sk**

Vitetnek ítélőszékre
Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve
Kalligram

A könyv a gályarabper néven hírhedt esetet idézi meg. Az 1674-ben Pozsonyban törvényszék elé idézett több száz protestáns prédikátort az uralkodó és a katolikus egyház iránti ellenséges szándék vádjával fogták perbe.

Kötve, 344 old., 15x24 cm
bolti ár: 599 Sk
kedvezménnyel: 499 Sk

Egy „kötelező” olvasmány

Hatvannégy évvel ezelőtt, a *Magyarok Csehszlovákiában 1918–1938* című tanulmánykötethez írt szerkesztői előszavában Borsody István így szólítja meg az olvasót: „Ez a kötet abból a felismerésből született, hogy nincsen könyv, amely összefoglalná azokat az eseményeket, változásokat, amelyek a csehszlovákiai magyarságot kisebbségi élete alatt érték.” Előszava a Méry Ratio kiadó gondozásában idén újra megjelentetett kötetben is élő szó, ma is alig írhatunk mást. Ezt a kötetet ugyanis abból a felismerésből adták ki újra, hogy máig nincs könyv, amely esszéisztikusan, de szintetizáló igénnyel foglalná össze azokat az eseményeket, változásokat, amelyek a (cseh)szlovákiai magyarságot 1918 és 1938 közti kisebbségi élete alatt érték. Áttekinti a magyarok gazdasági, politikai, demográfiai helyzetét, egyházi életét, társadalmi rétegeit, oktatásügyét, művészetét és tudományát, és a közösséget a tágabb (cseh)szlovákiai és európai kontextusban is elhelyezi. Igaz, azóta már remek részmonográfiák, tanulmánykötetek is rendelkezésünkre állnak, sőt, *A (cseh)szlovákiai magyar művelődés története 1918–1998* címmel egy négykötetes szintézis is, a *Magyarok Csehszlovákiában* a maga nemében mégis megkerülhetetlen.

Egyfajta „kötelező” olvasmány, s ezt látszik igazolni, hogy 1989 után lényegében már másodszor jelenik meg. Tanulmányainak java 1993-ban, tehát közvetlenül a cseh–szlovák állami különválást követően a Kalligram kiadó *Vagyunk és leszünk* című kötetében már napvilágot látott. (E válogatás alcíme, koncepciója szerint is a magyarság 1918 és 1945 közti társadalomrajza, ezért a Borsody-könyv művelődésügyről és ifjúsági mozgalmakról szóló összefoglalóit nem közli.) A tanulmányok mindig akkor látnak napvilágot, amikor kisebbségi közösségünk (is) valamilyen nagyobb fordulóponthoz ér, ahol újra át kell értelmeznie a múltját, hogy tapasztalati fedezetet kaphasson a jelenéhez és jövőjéhez. A *Vagyunk és leszünk* összeállítója, Fazekas József utószavában azt írja, hogy a tanulmányok megjelentetése „az időközben megszűnt Csehszlovákiának Szlovákiába került magyarsága számára is történelmi párhuzamok megvonását teszi lehetővé”.

A Méry Ratio kiadó időzítése sem tűnik véletlennek. Tartalmi reprintről lévén szó, a kiadói szándékot elő- vagy utószó nem taglalja, csak a megjelentetés ténye, időpontja valószínűsíti. Egyrészt a tanulmányokat 1938-hoz, 1993-hoz képest is egy újabb bő évtized tapasztalataival olvashatjuk újra, amely az elmúlt hatvannégy évből talán a leginkább hasonlítható az 1918 és 1938 közti ugyancsak kitérős-zsákutcás időszakhoz. De van ennél is fontosabb apropója az újbóli megjelenésnek. A könyv akkor adhatja át egy letűnt kor részben máig időszerű tapasztalatát, amikor a magyarságnak több szinten is nagyobb lehetősége nyílt érdekei érvényesítésére. Mivel helyhatósági, megyei és kormányszinten is alakítói lehetünk közösségünk életének (is), a könyv „kötelező” olvasmány a helyi, regionális vezetőknek, illetve a politikusoknak. Igaz, a párhuzamokkal csínján kell bánnunk, hiszen az első köztársasághoz képest más korban élünk, más a nemzetközi hatalmi konstelláció, továbbá Csehszlovákiából Szlovákia lett, nincs Kárpátalja, változott a magyarság lélekszáma, társadalomszerkezete, mentalitása, politikai súlya, módosult Dél-Szlovákia etnikai összetétele stb.

Mégis, rengeteg olyan problémára, sajátosságra ismerhetünk, amelyek többé-kevésbé máig (de)formálói a szlovákiai magyarságnak. A kötetnek több olvasata van. Követhetjük a szerkezetét, problémakörönként (tanulmányonként) szűrhetjük le magunknak a tanulságokat. Ám talán érdekesebb és érdemesebb a minden problémakört átszövő jelenségeket keresnünk. Közülük az egyik leglényegesebb az intézményrendszer kérdése. Ezzel kapcsolatban csak arra utalunk, hogy feltűnően gyakori volt a tartalom keret nélkül (például magyar iskolát akartak, de nem elég erélyesen, vagy a hatalom megtagadta), illetve keret tartalom nélkül (volt magyar iskola, de a magyar gyerekek egynegyede már akkor szlovák iskolába járt). A másik érdekes jelenség: a republika magyarsága (sem) tudott igazából mit kezdeni a közösségét, intézményi kereteit belülről feszítő szociális, regionális és ezekből adódó mentális, politikai ellentétekkel.

A szlovákiai magyar politika most lényegében a régiófejlesztésért felel, és a tájaink, embereink közti szociális és más különbségek enyhítéséhez is hozzájárulhat. Térjünk vissza Borsodyhoz: „A magyarság ma oly sok feltétel mellett folytatja életét, hogy a nemzet szellemi egységét, úgy-ahogy, csak akkor lehet fönntartani, ha minden alkalmat megragadunk arra, hogy a rendelkezésünkre álló eszközökkel mennél rendszeresebben ösmerjük meg egymás életét, és ilyen gondos ösmeretek alapján közeledjünk megértően egymás felé.” Most már ez a kötet is (újra) egy a rendelkezésre álló eszközök közül.

Korpás Árpád

Magyarok Csehszlovákiában 1918–1938
Szerkesztette Borsody István
Méry Ratio
A mű nemcsak a csehszlovákiai magyarok önismerete szempontjából hasznot hozó, fontos fölvilágosító szerepet hivatott betölteni a magyarországi, erdélyi és délszláv magyarság körében is. A kötet összefogó képet ad a Duna és Tisza fölött és a Tátra alatt élő magyarokról – az 1938-as állapotokat tükrözve.
Kötve, 210 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk
kedvezménnyel: 261 Sk

A Grendel Lajos-sorozat 3 kötete + az új Grendel-regény együtt: 400 Sk

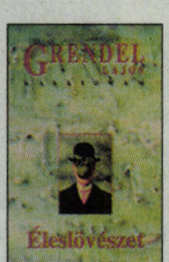

Kötve, 140 old., 12x18 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 127 Sk

Kötve, 204 old., 12x18 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 127 Sk

Kötve, 176 old., 12x18 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 127 Sk

Kötve, 176 old., 16x22 cm
bolti ár: 199 Sk
kedvezménnyel: 169 Sk

Úttörő, de hibrid alkotás

Annak az állításnak, mely szerint hazai berkekben a gyermek- és ifjúsági irodalom mindig is alulrecipiált volt, nincs különösebb hírértéke. Az utolsó összegző jellegű tanulmány 1984-ben jelent meg, Szeberényi Zoltán tollából, ugyanabban az évben, mikor az Irodalmi Szemle ankétot rendezett a gyermekirodalomról. A következő ankétra tizenöt évet kellett várni, ekkor jelent meg a Szőrös Kő *Irodalom & gyermek* című összeállítása. Ez is világosan mutatja: a gyermekirodalom nem igazán állt a kritikai érdeklődés homlokterében.

Ezt az áldatlan állapotot próbálja meg felszámolni Kozsár Zsuzsanna *Meseirodalmunk fája* című könyve.

Filológia szempontból is érdekes nyomon követnünk a kötet alakulásának történetét, melynek kezdete az említett Szőrös Kő-számhoz kapcsolódik. Itt a szerző még egészen ígéretes tanulmányt publikál, melyben ütközteti a gyermekirodalom státusáról szóló elméleteket, majd pedig különböző szempontok alapján, bőséges jegyzetapparátussal elemzi a (cseh)szlovákiai magyar gyermekirodalom egyes műveit. Ekkor a szerkesztői jegyzet azt ígéri, hogy ez részlet a megjelenő tanulmánykötetből. Ehhez képest, mikor Kozsár Zsuzsanna a lap 2001/Nyár számban a Min dolgozol most? rovatban nyilatkozik, a szerkesztői jegyzet szerint a kötet a karácsonyi könyvpiacra fog megjelenni. Mint tudjuk, a *Meseirodalmunk fája* c. könyv 2002 Könyvhetén jelent meg. Tehát vagy rendkívül alapos előkészítő marketingtevékenység részesei lehettünk ez alatt a három év alatt, vagy pedig ennyi idő kellett, hogy a 99-ben még ígéretesnek tetsző (virtuális) tanulmánykötet jelen formájába transzformálódjon.

Kozsár Zsuzsanna kötete, mely a XX. sz. utolsó évtizede prózai mesetermését dolgozza fel – 34 kötetet sorol fel, s ebből 28 könyvet elemez –, a regiszterkeverő beszédmódnak olyan formáját valósítja meg, mint a XX. sz. első felének esszéista kritikusai, nyelvi modalitásában is közelít az elemzett mesékhez, mikor ilyeneket ír: „Említett meseágunk oldalhajtása vékony kis gally, melyen egyetlen termés himbálódzik", „A legalacsonyabb, magától lehajló, nyugat felé húzódó águnk gyümölcsei rövid, modern mesék...", „Ezért okozhat a mű a gyomorrontásra hajlamos fogyasztóknak enyhe, hamar szűnő panaszokat" stb. Mindez arról győzi meg az olvasót, hogy a szerző – maga is meseíró – nem tudta eldönteni, kihez forduljon írásával, így jött létre ez a hibrid alkotás, mely ebben a formájában nem könyvelhető el teljes sikerként. Jobb lett volna, ha a szerző markánsabb értekező prózai megszólalásmódot választ, s így fordul a szakma, a szülők, a pedagógusok felé, hiszen ilyen típusú kötet esetében elsősorban ők lennének a potenciális olvasói célcsoport. Ehhez képest a szaknyelv és a meséhez közelítő, lefelé stilizáló gyermeki nyelv megszólalása egy bekezdésen belül nem ritkán komikus hatást vált ki.

A szerző gyermekrajzhoz hasonló mesefa ágai mentén csoportosítja a meséket, a következő kategóriákba: alacsonyabb mesei ág, többnyelvű ág, magasabb mesei ág, intertextuális utalások ága, tudományos ismeretterjesztő ág, kamasz ág, reflexív ág, magasabb népmesei ág, alacsonyabb népmesei ág.

Úgy látjuk azonban, ebben a felosztásban az egyes „ág"-ak közt túl nagy az átjárhatóság, hisz Kövesdi Károly *Muskátlitündér*e éppen így tartozhatna a népmesei ágba; a *Luca kiskönyvét* a szerző a reflexív ágba sorolja, viszont Varga Imrének ez a könyve inkább csak a nagyobbak számára élvezhető, így ha tematikailag nem is, de a befogadhatóság szempontjából Duba Gyula *Tűzmadará*val együtt a kamasz ághoz is tartozhatna, s a reflexivitás mint kategória egyébként is problematikus, mert vajon melyik szöveg nem olvasható reflexívként? Ugyanígy vitatható intertextuális utalások ágát megkülönböztetnünk. Ide a szerző két kötetet sorol, bár e sorok írója kétli, hogy a felsorolt 29 kötetből a maradék 27 közül egy sem működtetne intertextuális utalásokat. Hasonlóan nem szerencsés alacsonyabb és magasabb ágként megkülönböztetni a fiatalabb, ill. idősebb korosztály számára íródott meséket, mert e fogalmakhoz óhatatlanul értékvonzat társul.

Kozsár Zsuzsanna könyve úttörő jellegű alkotás, a szlovákiai magyar irodalmi rendszer számottevő kára, hogy ezt a könyvet 2002-ben páratlannak kell neveznünk. A kötetet a gyermekirodalmunkról tájékozódni kívánó szülők és pedagógusok jelen formájában is haszonnal forgathatják, ám egy esetleges második kiadás során a strukturális hibákat javítani kellene.

E sorok írója azt könyvelné el a kötet igazi sikereként, ha arról – s általa természetesen gyermekirodalmunk egészéről – számos irodalmi fórumunk valamelyikében (esetleg többen, de erre már gondolni se merünk...) konstruktív vita indulna, mely bizonyosan előbbre vinné a gyermekirodalom ügyét.

Kocur László

Kozsár Zsuzsanna
Meseirodalmunk fája
A XX. század utolsó évtizedének szlovákiai magyar prózai mesetermése
AB-ART
Fűzve, 144 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 130 Sk
kedvezménnyel: 119 Sk

Jankovics Marcell
Egy század legendái
Méry Ratio

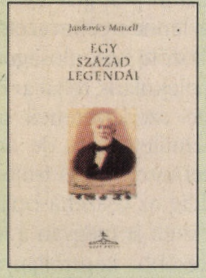

Kötve, 398 old., 15x21 cm
bolti ár: 290 Sk
kedvezménnyel: 261 Sk

Prokopp Mária
Középkori freskók Gömörben
Méry Ratio

Kötve, 96 old., 21x29 cm
bolti ár: 590 Sk
kedvezménnyel: 539 Sk

Nemes Mihály
Magyar viseletek története
Méry Ratio

Kötve, 96 old., 21x29 cm
bolti ár: 590 Sk
kedvezménnyel: 539 Sk

Ozogány Ernő
Magyar atomocska
Méry Ratio

Kötve, 96 old., 20,5x20,5 cm
bolti ár: 190 Sk
kedvezménnyel: 171 Sk

Antropológiai mélyszondák

A külső embertani jegyek összehasonlító vizsgálatát először valószínűleg Cesare Lombroso 19. századi olasz orvos keverte rossz hírbe, amikor a koponya, a homlok és az arc bizonyos jegyei alapján megpróbálta kimutatni, hogy a vizsgált személyek milyen mértékben hajlamosak deviáns magatartásra. De Lombrosót még egyfajta filantrópia vezérelte, hiszen arra kívánt rámutatni, hogy a bűnözők viselkedésének hátterében objektív tényezők, elsősorban biológiai adottságok és örökletes tényezők húzódnak meg, tehát a társadalom igazságtalanságot követ el, amikor súlyos büntetést szab ki ezekre a szerencsétlenekre. Hogy miként vélekedünk a bűnözőkről és a bűnözésről, az bizonyos fokig közmegegyezés kérdése, a tudomány azonban már régen megcáfolta Lombrosónak azt a véleményét, hogy az antropológiai jegyek a bűncselekmények elkövetésének hajlamáról árulkodnak. De a 20. század első évtizedeiben ideológiai eszmerendszerként megjelenő, majd politikai-társadalmi gyakorlatként teret is hódító fajelmélet éppen a társadalom egyes rétegeinek összehasonlító antropológiai vizsgálatát tartotta alkalmas eszköznek arra, hogy kinyilatkoztatásait és elvetemült gyakorlatát érvekkel és bizonyítékokkal alátámassza, igazolja. Ettől kezdve ezeket a vizsgálódásokat és kutatásokat eleve bizalmatlanság, sőt gyanú övezte, s

aki ilyesmire vállalkozott, könnyen megvádolhatták áltudományos sarlatánkodással vagy rasszizmussal is. A két dolognak természetesen semmi köze egymáshoz, s ezt mi sem szemléltetheti meggyőzőbben, hogy éppen a második világháború vérzivataros időszakában, 1943-ban jelent meg a kiváló magyar antropológus és etnográfus, Bartucz Lajos szerkesztésében *A magyar nép* című kötet, amely korrekt szemléletmódjával, tárgyilagos és józan hangvételével egyszerűen ignorálta (de fogalmazhatnék úgy is: elutasította) a fasiszta ideológiában gyökerező és a közvéleményre rákényszerített áltudományos fajelméleti tanításokat. Bartucz a világháború után még közel húsz évig a magyarországi összehasonlító antropológia vezető és iskolateremtő személyisége volt, de az ő példamutató munkássága sem bizonyult elegendőnek, hogy a háttérben meghúzódó és csak időnként felszínre törő kételyt vagy ellenszenvet szertefoszlassa. Ennek ellenére Magyarországon, ha nem is széles körben, de folytak összehasonlító embertani adatgyűjtések, az anyagország határain kívül rekedt ma-

gyarság körében azonban a szocializmus időszakában ilyen vizsgálatokat csak elvétve (vagy legfeljebb titokban) végeztek.

A közép-kelet-európai kommunista rendszerek összeomlása 1989-ben ezen a téren is változást hozott. Elsősorban Henkey Gyula jóvoltából Szlovákia magyarok lakta vidékein több összehasonlító antropológiai felmérésre került sor, s a dunaszerdahelyi Gyurcsó István Alapítvány gondozásában a közelmúltban megjelent a Csallóközben folytatott vizsgálatokat összefoglaló könyvecske is. Noha a kötet címe *A csallóközi magyarok etnikai embertani képét* ígéri, valójában a vizsgálódás nem terjed ki a szóban forgó térség egészére, hanem csak néhány településre és közvetlen környékére, éppenséggel olyan községekre, amelyekről feltehető, hogy a honfoglalás korától egészen napjainkig megőrizték egységes etnikai (magyar) jellegüket. Az itt élő magyarok sem a törökökkel, sem más, nem magyar etnikummal nem keveredtek számottevő mértékben az évszázadok során, tehát főbb antropológiai jegyeik akár ezer évvel korábbi állapotokat is tükrözhetnek. Természetesen a Csallóközben számos ilyen település létezik, s Henkey Gyula inkább mintavételre vállalkozott, hogy az így nyert adatokból megpróbáljon általánosítani. Könyvében statisztikailag rendszerezte és csoportosította a megvizsgált embertani jegyeket, és jelzésszerűen összevetette ezeket más vidékek vagy térségek adataival. Mindez elolvasható a kötetben, és nem igényel különösebb kommentárt. Azt viszont mindenképpen hasznosnak tartottam volna, ha a szerző egy bevezető tanulmányban kissé részletesebben is tájékoztatja laikus olvasóit a felmérések módszertanáról. Hogy mit jelent az olyan adatok felvétele, mint a testmagasság, a szem, a haj és a bőr színe, vagy a fej és az arc mérete – az talán még kézenfekvő, de már a fejjelző, az arcjelző vagy éppen a Hirneaux-féle távolságok (nem is szólva a Howells-féle szigma rációkról) bizony megérdemeltek volna egy kis eligazítást. Ezt még a terjedelem bővítése nélkül is meg lehetett volna tenni, hiszen az egyes fejezeteket indító részek szinte szóról szóra ismétlődnek, s a fejezeteket záró

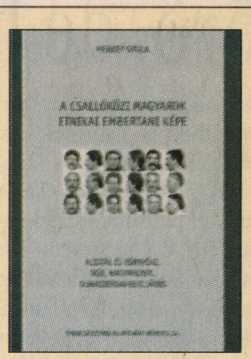

Henkey Gyula
A csallóközi magyarok etnikai embertani képe
Gyurcsó István Alapítvány Könyvek
Fűzve, 116 old., 14,7x21 cm
bolti ár: 100 Sk **kedvezménnyel: 80 Sk**

irodalomjegyzék is jobbára ugyanazokat a munkákat sorolja fel, tehát különösebb nehézség nélkül összevonhatók. Az egyes rasszokról a fényképfelvételek alapján ugyan képet alkothatunk magunknak, de véleményem szerint nem lett volna fölösleges, ha a hiányolt bevezető részben a szerző röviden jellemzi a turanid, a pamiri, a dinarid vagy éppen az alpi típus fontosabb ismertető jegyeit is. Annál is inkább, mert a témába vágó ismeretterjesztő kiadványok hiánycikknek számítanak tájainkon, s tudomásom szerint Henkey Gyula korábbi (a felhasznált irodalomban is említett) kötetei hozzáférhetetlenek.

A különböző antropológiai jegyek összehasonlító vizsgálata során a kutatók nagy mennyiségű számadatot gyűjtenek fel, s ezeket rendszerezve és csoportosítva bizonyos

következtetéseket vonnak le, sőt megpróbálnak általános összefüggésekre is rámutatni. Joggal felvetődik azonban a kérdés, hogy az ember génállományának egyre mélyebb ismerete nem teszi-e fölöslegessé az ilyen körülményes „makroantropológiai" módszerek alkalmazását? Nem lenne-e célravezetőbb, ha az egyes rasszok közötti hasonlóságot (vagy különbségeket) molekuláris, tehát az öröklődésért felelős DNS szerkezetének szintjén vizsgálnák? Valószínűleg igen, de amíg az emberi genom szerkezetét nem ismerjük az utolsó atomig, addig az összehasonlító embertani felméréseknek is megvan a létjogosultságuk, sőt később kontrollanyagként szolgálhatnak, hiszen az élet folytonos mozgásban van, s egy-egy vizsgált közösség statisztikai antropológiai jellege is megváltozhat idővel.

Lacza Tihamér

Frissességet, hitet őrizvén

Pukkai László
Mátyusföld I.
Lilium Aurum

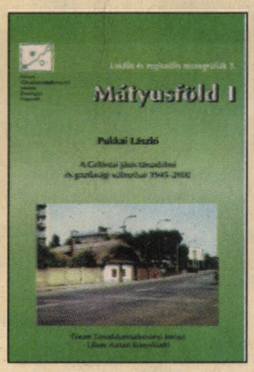

A kötet szerzője a Mátyusföld néven ismert tájegység gazdasági-nemzetiségi átalakulását mutatja be 1945–2000 között, kiemelt figyelmet szentelve a második világháború utáni magyarellenes intézkedéseknek, egyben átfogóan felmérve a Galántai járás társadalmi és gazdasági változásait a jelölt időszakban.
Fűzve, 197 old., 16,5x23,8 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel 210 Sk**

Szlovákia védett állatai
Hasák György összeállítása
Lilium Aurum

Félszáz védett állat lexikonszerű aprólékos leírása teljes oldalas színes fényképekkel, az állatok besorolásával, magyar, latin és szlovák nevezéktannal. A könyv ezenkívül tartalmazza a Szlovák Köztársaság védett állatainak teljes jegyzékét veszélyeztetettségük fokának és eszmei értéküknek a feltüntetésével. Előszó: Miklós László.
Fűzve, 174 old., 12,6x16,5 cm
bolti ár: 155 Sk **kedvezménnyel 145 Sk**

Kossuth Lajos azt üzente...
Liszka József összeállítása
Lilium Aurum

A magyar történelem nagy alakjai között Kossuth Lajost előkelő hely illeti meg a nép szájhagyományában, így az egykori felvidéki tájegységek folklórjában is. A kötet képet nyújt arról, milyen formában maradt fenn Kossuth alakja a népdalokban és a prózai népköltészeti alkotásokban a Csallóköztől a Bodrogközig.
Kötve, 54 old., 11,6x15,7 cm
bolti ár: 79 Sk **kedvezménnyel 69 Sk**

A legjobb könyvek közé azokat szoktuk sorolni, melyek kis területen és egyszerű módon bölcs gondolatok tárházai. Nos, ilyen szempontból ezek közé tartozik Csicsay Alajos Burián László életéről írt könyve is, hiszen már a címe is sokatmondó: *Hiszek a szeretet végső győzelmében.* Könnyed, üde és szellemes módon kalauzolja végig az olvasót Burián esperes élete szakaszain, igazolva, hogy valóban nincs olyan helyzet, melyen a szeretet ne győzedelmeskedhetne. Persze, nem száraz útleírás formájában vagy valamiféle elvonatkoztatott időrendben kalauzol, hanem nyíltszívűen. Mert bár Burián Lászlónak sokfelé és sokféle méltatlanságban volt része, könyvében nem hogy gyűlöletnek, a harag legkisebb jelének sincs nyoma. A szöveg békés és jóindulatú személyt sejtet.

Elragadó a *Földi pokoljárásom* című fejezet. Annak ellenére, hogy az esperesplébános élettörténetének ez a szakasza börtönökben játszódik, kezén bilincs, a légkört fenyegetések, pofonok és kihallgatások uralják, nem a keserűség hangján szól. Sokkal inkább a hitből fakadó életkedv szólal meg: „Persze hogy akkor is imádkozott az ember, mi más adhatott volna vigaszt...” Az *Amikor élmunkás lettem* című fejezet olyan embernek mutatja be, akinek semmilyen munka nem piszkos: ellenkezőleg, jó alkalom a becsületes munka általi tanúságtételre. Burián úgy dolgozott a raktárban, hogy a felettese bevallotta neki: azóta alszik nyugodtan, amióta ő a raktáros. Ha ez idő tájt fájt neki valami, nem annyira a kemény robotot fájlalta, mintsem papi hivatásának kigúnyolását – például a mestere részéről. És mégis: „Sértő megjegyzései hallatán cseppnyi harag sem lobbant fel bennem, hiszen átéltem én már rosszabb helyzeteket is...” Egészen sajátos a meglepő s humorral átitatott *Szülői szerepben* című fejezet. Burián atyának papként alkalma nyílt szert tenni egy ritka s nyilván értékes tapasztalatra: elvállalta árván maradt unokahúga fölnevelését. Megismerjük e nem mindennapi szereposztás – egy pap gondját viseli elhunyt öccse lányának, s eltartja! – minden kalandját, s az atya bevallja, hogy bizony, meglehetősen szigorú volt, noha hozzáteszi: „Szerintem van egy hosszú időn át kialakult értékrend, amelyet ha feladunk, nemcsak az egyén ellen vétünk általa, hanem a társadalom bevált értékítélete, ha úgy tetszik, erkölcsi rendje ellen is.”

Mély betekintést enged belső vívódásaiba, amikor az esetleges magatehetetlenné válás miatti félelméről vall, de ismét az Istenben való hit kínál megoldást: „...bízom a jó Isten kegyességében. Eddig még mindig segített rajtam.”

Nem kerüli meg a cölibátus kényes kérdését sem. Nyugodt, kiegyensúlyozott hangnemben magyarázza – a papi hivatás teljességének előfeltételeként. És okos érveléssel kérdőjelezi meg azok kétségeit, akik szerint a cölibátusban élő pap nem ismerheti meg az emberek gondjait: ki tapintja biztosabban a kor pulzusát, ki száll mélyebbre az emberi gyarlóság titkaiba, mint a gyóntató-pap?

Burián László önéletrajzának ékes zárszava a könyv utolsó oldala, melyen megvallja, hogy a sok megpróbáltatás dacára boldog papi életben volt része. Ritkaság ez manapság, amikor a magát boldognak vallás nem divat, amikor az Isten nagyságába feledkező emberi esendőséget gyengeség jelének tartják. A végszó a hála és a halál gondolataié. Az élete eltelt évtizedeire visszapillantó atya hálával gondol azokra, akik szeretettel ajándékozták meg, s azokra, akik elfogadták tőle a szeretetet. S előre is tekint, sejtve a halál határát. A könyv utolsó szavai a jelentés szintjén a címéhez kapcsolódnak, meg a szeretethez, melyé a végső győzelem: „...tudom, hogy a szeretet Istene vár rám...”

Burián László könyve azt igazolja, hogy a korban idős ember is tele lehet életerővel, frissességgel, hittel és a minden emberi iránti érzékenységgel. Már csak ezért sem volna elég csak az ő kortársainak olvasásra ajánlani. A fiataloké is, főleg a megkeseredett és idő előtt elfáradt fiataloké, akik a teljes élethez szeretnének ihletet meríteni.

Haľko József

Burián László
Hiszek a szeretet végső győzelmében
Lilium Aurum

Burián László regényes életrajza. Az 1947–48-ban Csehországba deportált magyarok lelkésze, 1951 és 1953 között politikai fogoly, majd három éven át fizikai munkás megrendítő – szlovákiai magyar – történelmi hátterű életútja. „Kordokumentum” – vallja a római katolikus pap visszaemlékezései alapján a könyv szerzője, Csicsay Alajos.
Kötve, 216 old., 12x17,6 cm
bolti ár: 149 Sk
kedvezménnyel: 135 Sk

A szenciek gazdag októbere

Mértéktartó derűlátás a könyvesboltban és a könyvtárban

Október derekán-végén a figyelem középpontjába Szenc került, több szempontból is. Az első írásos említésének 750. évfordulóját ünneplő város lakossága valamint számos szervezet kitett magáért: gazdag, változatos műsorral ünnepelték meg a jelentős évfordulót. A helyi magyar tanítási nyelvű gimnázium után most az alapiskola is felvette a nagy szülött, Molnár Albert protestáns író, zsoltárfordító nevét, másnap pedig harmincharmadik alkalommal tartották meg a Szenczi Molnár Albert Napokat. Ezen lépett fel a somorjai Gaudium, itt mutatták be Bárdos Ágnes gyermeklemezét, a könyvtárban Gál Sándor és Vojtech Kondrót irodalmi estjét tartották. A rendezvénysorozatnak persze, ez csak a töredékét képezte.

A város egyetlen, magyar könyveket is árusító könyvesboltja a csodaszép Törökház melletti kopott, sivár művelődési ház földszintjén tart nyitva (hétfőtől péntekig reggel 9-től 17 óra 30-ig, szombaton délig). **Lőrincz Gabriella** boltvezető készséggel bemutatja a magyar könyveket, számuk csekély, nagyjából a városlakók arányának megfelelő, de árulnak itt magyar kazettákat, CD-lemezeket és hetilapokat, naptárat is. Azt már a tulajdonostól, **Lassú Péter**től tudom meg, hogy a könyvállomány javát a legnagyobb forgalmazótól, a Panta Rhei vezérigazgatójától, Bödők László szerzi be számára. A magyarországi könyveken kívül egyedül a Lilium Aurum néhány kiadványát fedezem föl a polcokon. De mint minden valamirevaló könyvesboltban, a szenci esetében is érvényes, hogy ami nem kapható, azt a vevő kérésére felírják s megszerzik. Leginkább a gyermekirodalom iránt mutatkozik igény, az újdonságok közül a napokban többen vásárolták meg a Burián László életrajzát bemutató Csicsay Alajos-kötetet. Bárdos Ágnes *Tánc-láncát* itt egyelőre nem kapni (később kérésemre Huszár László kiadó közölte, a lemezt és a kazettát Dunaszerdahelyen forgalmazzák; a Focus Music Shopban és a Csemadok TV székházában). A Zalabai Zsigmond összeállította *Szenczi Molnár Albert emlékezetét* azonban kiemelt helyen látom, csakúgy, mint a Kovács – Simon szerzőpáros *A magyar nép története* című népszerű sorozatát.

Ha már itt jártam, megnéztem az emeleten található könyvtárat is. Az oda vezető folyosón most *Szenci séta* címen korabeli képeslapokból és fényképekből (szerzőjük Görföl Jenő) nyitottak látványos utcát, mely a képcsarnokig vezeti a látogatót: itt meg a város történetét bemutató kiállítást lehet megtekinteni (Strešňák Gábornak köszönhetően); a városra vonatkozó legfontosabb írásos dokumentumok, térképek, tárgyak közt, a lakosság összetételét mutató táblázaton látom, hogy lélekszám nő, a magyarok számaránya azonban csökken, a több mint 14 ezres közösségnek jelenleg valamivel több mint 22 százaléka magyar. Ennél azért többen tudnak magyarul, mondja **Polák Margit,** a könyvtár munkatársa, aki éppen a helyi gimnazistáknak magyarázza, mutatja be, mit is látnak, s miért is lehetnek büszkék városukra.

A könyvtár állománya egyébként csaknem 40 ezer kötet, s évente mintegy 18 ezren látogatják. A magyar könyvek közvetlen a bejárattal szemben találhatók, balról jobbra haladva a szépirodalommal, fentről lefelé Ady Endre köteteivel kezdve. Nyitva tartási idő reggel 9-től este 18 óráig, a szerda szünnap. Sajnos, a többihez hasonlóan a szenci könyvtárban is többször kellett emelni a beiratkozási díjat, mely jelenleg 100 korona, a gyerekeknek, a tanuló ifjúságnak és a nyugdíjasoknak 50. A könyvtár vezetésének és a jó viszonynak köszönhetően Polák Margit ebből a bevételből a magyar könyvkölcsönzők számára a létszámukat is meghaladó arányban tud új könyveket vásárolni, s szerencsére akad támogató is.

Mint a könyvesboltban, a könyvtárban is mértéktartó derűlátást tapasztalok, panaszt semmit. A könyvek mennyiségét és összetételét látva így én sem jegyzem meg, ami pedig nyilvánvaló: elkelne ide egy-két gazdag mecénás, néhány nagyobb alapítványi injekció s talán egy szervezet, mely a választék bővítését, állandó frissítését tartaná szem előtt. Persze, hol nem volna erre szükség?

(cs)

A könyvesboltban: Lassú Péter és Lőrincz Gabriella

Polák Margit könyvtáros a szenci történeti kiállítást mutatja be

Szövegvágyak és olvasatok

Micsoda tiszta, áldott állapot is az olvasás!

Végy egy könyvet, mondjuk a *Németh Zoltán vírusszövegei, idiótameséi és egyéb mutáns történetei* címűt, ásd bele magad ebbe a fura szöveghalomba, szövegvágy titokzatos tárgya: Olvasó, majd figyeld, milyen szöveg jön létre olvasásod által!

Persze többféle olvasás van, attól függően, milyen konvenció alapján olvasol. Már a szerzőként is funkcionál(hat)ó név több irányba indítja az értelmezés folyamatát: támaszthat negatív előítéletet, ébreszthet kíváncsi izgalmat, netán – ismeretlenségével – hidegen hagy. Ugyanez elmondható a csupa kellemetlen tapasztalatot idéző előtagokat alkalmazó műfaji megjelölésekről is. De hát mindnyájan az időbe és saját olvasásmódunkba vagyunk belevetve. Számon kérheted a szövegen akár saját értetlenségedet, idegenségedet is!

Az első szöveg (*Mutansok etc.*) alaposan rontott, ékezethiányos, félreütéses (nyomdatechnikai analfabétizmus, sietős felületesség, szándékolt kibabrálás az olvasóval...): fizikai fájdalmakat okoz az olvasás. Ez az olvasás terrorja? Csukd be a könyvet, s ne dühöngj! Vagy mégiscsak áldott állapot? Olvass tovább – a halhatatlanság kísértésével!

(Jutalomból) részt vehetsz egy *Lakomán*: szemet (értelmet) gyönyörködtető asztalon érzékenyen stilizált mondatokat tálal a szöveg az erotikus interpretáció fűszereivel. Az sem baj (ezúttal), ha nem (a bármilyen menő vagy divatjamúlt) elméletnek való megfelelés szintjére redukálva olvasol. Alig észrevehető arisztokratikus (vagy artisztikus) mozdulattal letörölheted kicsorduló nyálad, sőt csettinthetsz is: nem is biztos, hogy éles határ húzódik a szépirodalom és a (róla vagy hozzá alkotott) elmélet között.

Jóllakottan lépsz át *A Nagy Elméleti Pokémonháború* küzdőterére, ám semmi ejtőzés! Megtapasztalhatod, mit jelent a hatalom, hogyan rettegnek az Irodalom Tartomány emberei a teória guruitól, illetve az őket meghaladni (legyőzni) készülő utódoktól/tanítványoktól. Kapkodhatod a fejed: szövegek (elméletek, vélemények) villámgyors és kíméletlen összecsapásának lehetsz tanúja – a rafináltan szerkesztett és harcra alaposan kiképzett mondatok (pokészövegek!) nemcsak egymás, hanem sokszor saját maguk ellen lépnek fel. Végül: (meg/le)győz a nő!

Szövegnőket vagy női szövegeket fektet vizsgálóasztalára a gynokritikus a következő fejezetben. Kedvenc páciensei a felvidéki költőnők. A testükön keresztül olvassa/olvastatja őket. Olvasáserotika? Netán kritikaparódia?

Piroska és a farkas meséjét bizonyára unalomig ismered, kedves Olvasó. De azért ne ugord át ezt az idiótamesét! Ha egy kicsit is jártas vagy (a tájainkon még meglehetősen újnak tűnő) irodalomelméleti iskolák diszkurzusában, a bizarr kontextusba helyezett alapfogalmakkal való játék igazi élvezetet nyújt. Ám akkor sem kell feladnod, ha ismeretlen számodra ez a terület: olvashatod akár halandzsanyelven is. Ne feledd: a szöveg általad jön létre!

Idiótamese a következő szöveg, *A Perverz Béka* című is, meg egy kicsit tanítómese is: a perverz olvasás titkaiba vezet be a mániákus olvasólánnyal együtt az iszonyatosan ronda és undorító béka. Csak ízelítőül idézzük az egyik tanítását: *Perverz szövegértésről akkor beszélünk, ha különféle, egymásnak legalább részlegesen ellentmondó értelmezések futnak végig a szöveg testén.* Próbáld ezt a tanácsot megfogadni, nyájas Olvasó!

Maradt még egy szöveg hátra, a számmisztikát kiteljesítő hetedik: a főképp számítógépes szaknyelv(b)en tobzódó *HHHhhhó-fehérke és a hét cybertörpe* meséje. Erotikától, perverziótól, sőt szadizmustól sem mentes történet ez, minden elfojtott érzelmet a felszínre löknek a mondatok. De minden jó, ha a vége jó, a szépséges HhHhHhó-fehhhérke klónjai benépesítik a világegyetem rejtett zugait, esztétikai gyönyört keltve mindenütt.

Na milyenné váltál, kedves Olvasó? Élvezett téged a szöveg?

N. Tóth Anikó

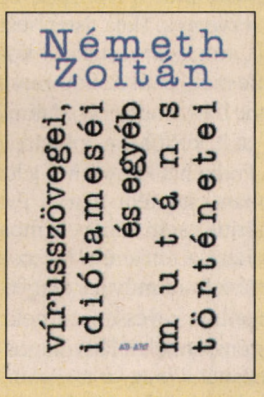

Németh Zoltán
vírusszövegei, idiótameséi
és egyéb mutáns történetei
AB-ART

Az irodalomelmélet egymással versengő irányzatainak paródiájaként is felfogható szövegek izgalmas szellemi kalandokba vezetik az olvasót, aki az alapul szolgáló művek ismerete nélkül is kitűnően szórakozhat élvonalbeli alkotónk legújabb leleményein.
Kötve, 112 old., 13x19,5 cm
bolti ár: 150 Sk
kedvezménnyel: 139 Sk

Kedves könyvbarátok!

Ha a bemutatott könyvek közül valamelyik elnyerte a tetszésüket, a megjelölt kedvezményes árakon bármelyiket megrendelhetik.

1000 Sk feletti megrendelés esetén nem számítunk fel postaköltséget (50 Sk).

Könyvtárak és iskolák, figyelem! 1000 Sk feletti megrendelés esetén 25% kedvezményt biztosítunk.

MEGRENDELŐLAP

Szerző(k) és cím(ek):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A megrendelő neve:

.....

.....

Lakhely, utcanév, ház- és irányítószám: .....

.....

A megrendelő aláírása: .....

Postacímünk: Vydavatelstvo Kalligram, s. r. o.
Staromestská 6/D P. O. Box 223
810 00 Bratislava 1

Filozopterek az irodalomban 2.

Eredetileg az irodalom úgynevezett nyelvi megelőzöttségéről szerettem volna filozopterkedni, de a Nobel-díj bizottság keresztülhúzta tervemet. Hála Istennek! Kertész Imre Nobel-díja a magyar irodalom külföldi híveit kevésbé lepte meg, mint az itthoniakat. Ez elég különös, nemde bár? Hogy él közöttünk egy olyan magyar író, akit külföldön jobban ismernek, mint odahaza. Pedig hát könyveivel jelen van a magyar irodalomban csaknem három évtizede már. Az irodalomkritika sem bánt vele mostohán, igaz, sosem hordozta a tenyerén. Mi az oka hát annak, hogy Kertész Imre művei a magyar olvasók szélesebb rétegeiben kevéssé ismertek?

Azt hiszem, ennek a látszólagos paradoxonnak a magyarázatát a magyar irodalmi élet anomáliáiban kell keresnünk. Méghozzá többszörösen. Amikor a *Sorstalanság* című regénye a hetvenes évek közepén megjelent, Kertész Imre nem volt már fiatal író. „Későn" és magányosan lépett az irodalomba. Az ilyen fickókat pedig nem nagyon kedvelik a filozopterek. Írjon a nyavalyás előbb zsengéket, aztán fejlődjék, terebélyesedjék, lombosodjék az istenadta, mint a mocsári tölgy. Legyen a pályája szabályos és könnyen elhelyezhető az irodalmi kontextusban.

Kertész Imre ismertségén nyilván sokat javított volna, ha a megfelelő időben lehorgonyoz valamelyik irodalmi szekértábornál. A népi köldöknézőknél, a divatcsináló urbánusoknál vagy akár a következetesen marginalizált avantgárdoknál. Mivel ezt nem tette, a média sem sztárolta. Inkább csak megtűrte, olykor-olykor észrevette. Mifelénk jó ideje csak az lesz szélesebb körökben is ismert író, akit megfelelőképpen és huzamosabb ideig sztárolnak. Lehet az ilyen egészen kiváló író is, de lehet középszerű is. Mai írósztárjaink között akad erre is, arra is példa. Kertész Imre sikeresen tartotta távol magát médiától, irodalmi élettől, közéleti nyilvánosságtól.

Műveivel viszont kortársaink között talán a legnyomatékosabban hívja föl a figyelmet arra az ősrégi, de manapság – legalábbis itthon – éppen csak megtűrt igazságra, hogy az író a létezésszakmában dolgozik. Hogy minden jelentős irodalmi mű a létről szóló beszéd. Hogy aztán az ő létről szóló beszédében milyen fokú a nyelvi megelőzöttség, azon rágódjanak a filozopterek. Végül is vannak elegen, elszaporodtak, mint hajdan Ausztráliában az oda behurcolt nyulak. Az már most is sejthető azonban, hogy a Kertész-szövegek nyelvi megelőzöttségének fokával problémák lehetnek, különben a sok filozopter már rég körbericsajozta volna életművét. Most nagy zavarban lehetnek, ehetik a kefét, szegények.

S hogy mi ebből a tanulság? Az, hogy a magyar irodalom – már ami hozzáférhető belőle idegen nyelveken – külföldről másképpen látszik, mint az itthoni lövészárkokból vagy kártyavárakból. Másképpen Németországból, másképpen Franciaországból és másképpen akár a szomszédos országokból. A mai magyar irodalmi diszkurzus még a húsz-harminc évvel ezelőttihez képest is nyomasztóan egyoldalú. Új keletű dogmatizmusok csapnak össze benne régi dogmatizmusokkal. Meglehet, ennek egyik oka „kisirodalmi" frusztrációnk.

Kertész Imre Nobel-díja valamelyest oldhatja ezt a görcsöt. A legfelkészültebb filozoptereket pedig arra ösztönözheti, hogy odahagyva a lövészárkokat, újragondolják szempontjaikat.

Grendel Lajos

Nyeremények, könyveső...

Gyermek- és ifjúsági irodalmat ígértünk, s bizony, sokkal több megfejtés érkezett, mint amennyi könyvet kisorsolhatunk. A folyóiratok iránt legelsőként a gelléri **Varga Andrea** mutatott igényt (e-mailen érkezett kedves levelét csak helyszűke miatt nem közöljük), övé az *Irodalmi Szemle*, a *Kalligram* és a *Szőrös Kő* (Fónod Zoltán, Szigeti László és Balázs F. Attila ajándéka). Tóth Elemér *Csillagménes* című kedves versét a beküldött harmadik strófával nagyon sokan kerekítették egésszé, a helyes megfejtés: „Hajnali harmat-abrakot kapnak / a paripák, / álmában moccan, csendesen mozdul / a vad világ." Az ifjúság számára készült *Kossuth Lajos azt üzente* c. kötetet (a Lilium Aurum ajándéka) **Lengyel Magda** padányi olvasónk nyerte, Ozogány Ernő *A tudás fájáról* c. könyvét (a Méry Ratio ajándéka) **Gajdosik Csilla** csallóközkürti olvasónknak küldjük, Bödők Zsigmond *Világjáró magyarok* c. könyvét (a Nap Kiadó ajándékát) **Halász Edit** szemeti olvasónk, a *Hogyan tanuljunk verset, prózát* c. Vas Ottó-könyvet és a hozzá tartozó kazettát (a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmányának jóvoltából) **Gányovics Jolán** csallóközkürti olvasónk nyerte, a diószpatonyi **Lelkes Ágnes** olvashatja az *Irodalomtörténeti atlaszt* (a Lilium Aurum ajándéka), a dunaszerdahelyi **Rózsa Beáta** Dénes György *A tüsszentős király* c. könyvét (a Méry Ratio ajándéka), az izsai **Lévai Irén** Ozogány Ernő *Magyar atomocska* c. könyvét (a Méry Ratio ajándéka). Kedves leveléért, ajánlatai és javaslatai fejében könyvet kap **Győri Sarolta** szepsi olvasónk: Barak László *Időbolt* c. könyvét (a Nap Kiadó ajándéka) és **Ladányi István** búcsi olvasónk: a *Történelmi atlaszt* (a Lilium Aurum ajándéka). A rejtvényt beküldő és a Tóth Elemér versét népszerűsítő **Méry Juliánnak** Bárdos Ágnes *Tánc-lánc* c. kazettáját (a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmányának ajándéka), a Firesz Kórus *Tégy, Uram, engem áldássá* c. kazettáját (Édes Árpád ajándéka) és Vajkai Miklós *Egy köteg pénz* c. novelláskötetét (a Nap Kiadó ajándéka) küldjük. A nyerteseknek gratulálunk és jó olvasást kívánunk!

A szerkesztő

KÖNYVJELZŐ

Az Új Szó könyvekkel és olvasókkal foglalkozó melléklete

Megjelenik havonta egyszer

Készül a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának támogatásával

Szerkeszti: Csanda Gábor

Levélcím: Könyvjelző, Námestie SNP 30, 814 64 Bratislava 1

E-mail cím: konyvjelzo@poetic.com

E számunk szerzői:
M. Csepécz Szilvia (1965) Madách-díjas költő, újságíró (Párkány)

Grendel Lajos (1948) Kossuth-díjas író (Pozsony),

Haľko József (1964) római katolikus pap, a pozsonyi Comenius Egyetem Teológiai Karának egyháztörténeti előadója (Pozsony),

Kocur László (1977) irodalomtörténész (Komárom),

Korpás Árpád (1974) újságíró, történész (Boldogfa),

Lacza Tihamér (1948) újságíró, szakíró, irodalomkritikus (Pozsony),

Mislay Edit (1966) szerkesztő, az Új Szó kulturális rovatának vezetője (Pozsony),

H. Nagy Péter (1967) irodalomtörténész, kritikus (Budapest),

N. Tóth Anikó (1967) író, irodalomtörténész (Ipolyság),

Tóth László (1949) József Attila-díjas költő, műfordító, irodalomtörténész (Budapest),

Voigt Vilmos (1940) folklorista, tanszékvezető egyetemi tanár (Budapest)

A Könyvjelző legközelebb december 5-én, csütörtökön jelenik meg.